

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL
Faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen
Vakgroep Agogische Wetenschappen
Pleinlaan 2
1050 Brussel

OVERLEG EN ADVISERING IN HET GEMEENTELIJK CULTUURBELEID

Onderzoek naar de werking en de invulling van de advies-
verlenende opdracht van de cultuurraden in Vlaanderen

Uitgevoerd in opdracht van Cultuur Lokaal vzw,
steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid

EINDRAPPORT

Onderzoeksteam:

Prof. D. VERTÉ

Wiske VERHAEST

INHOUD

1	Onderzoeksopzet	4
1.1	Onderzoeksvraag.....	7
1.2	De stuurgroep	7
1.3	Onderzoeksopzet	8
1.3.1	Fase 1: Focusgroepinterviews	8
1.3.2	Fase 2: Surveyonderzoek.....	12
1.3.3	Fase 3: Terugkoppeling van de onderzoeksresultaten	13
2	Een beeld van de cultuurraad.....	14
2.1	Definitie.....	14
2.2	Soorten adviesraden	14
2.3	Opdracht	14
2.3.1	Inspraak en participatie.....	14
2.3.2	Ontmoeting, overleg en organisatie	15
2.4	Historische achtergrond	16
3	Wetgevend kader van de cultuurraad	18
3.1	Het decreet lokaal cultuurbeleid	18
3.2	Organisatie van overleg en advisering in het gemeentelijk cultuurbeleid	19
3.2.1	Opdracht van de cultuurraad.....	19
3.2.2	Structuur van de cultuurraad	19
3.2.3	Samenstelling van de cultuurraad	20
3.2.4	De cultuurbeleidscoördinator	21
3.2.5	Andere cultuurambtenaren en hun relatie tot de cultuurraad	22
3.2.6	De schepen van cultuur	23
4	Respons van het onderzoek.....	24
5	Cultuur in de stad of gemeente	27
5.1	Lokale situatie	27
5.2	Relatie met de brede bevolking.....	30
6	Structuur en samenstelling van de cultuurraad	32
6.1	Algemene structuur	32
6.2	Deelraden	33
6.3	Algemene vergadering	37
6.4	Dagelijks bestuur	41
6.5	Vertegenwoordigde sectoren	42
6.6	Deskundigen	44
6.7	Ambtenaren	49
6.8	Schepen bevoegd voor cultuur	54
7	Leden van de cultuurraad	60
7.1	Profiel	60
7.2	Lokale inbedding van de leden	63
7.3	Het mandaat in de cultuurraad	66
7.4	Taken en competenties.....	70

8	Werking van de cultuurraad	72
8.1	Algemeen	72
8.2	Werkingsmiddelen	74
8.3	Takenpakket.....	76
8.4	Organisatiecultuur.....	79
9	Adviesverlening.....	83
9.1	Algemeen	83
9.2	De totstandkoming van een advies	85
9.3	Het antwoord op een advies	90
	Bibliografie	92

LIJST MET FIGUREN

Figuur 1: Respons voorzitters.....	24
Figuur 2: Respons leden	24
Figuur 3: Spreiding van de gemeenten naar aantal inwoners	25
Figuur 4: Spreiding van de gemeenten van de voorzitters naar provincie (voorzittersvragenlijst).....	25
Figuur 5: Aandeel in respons volgens categorie leden (ledenvragenlijst)	26
Figuur 6: Situatie lokaal cultuurbeleid (voorzittersvragenlijst)	27
Figuur 7: Aantal culturele organisaties in de gemeente (voorzittersvragenlijst).....	28
Figuur 8: Aanwezige adviesraden in de gemeente (voorzittersvragenlijst)	28
Figuur 9: Vertegenwoordiging van de cultuurraad in andere structuren (voorzittersvragenlijst).....	29
Figuur 10: Wijze van betrokkenheid van de cultuurraad bij de opmaak van het cultuurbeleidsplan (voorzittersvragenlijst)	29
Figuur 11: Raadpleging van de brede bevolking via de cultuurraad (voorzittersvragenlijst).....	30
Figuur 12: Wijze van raadpleging indien de brede bevolking geraadpleegd wordt via de cultuurraad (voorzittersvragenlijst).....	30
Figuur 13: Informeren van de brede bevolking over de activiteiten van de cultuurraad (voorzittersvragenlijst).....	31
Figuur 14: Rechtspersoonlijkheid van de cultuurraad (voorzittersvragenlijst).....	32
Figuur 15: Algemene structuur van de cultuurraad (voorzittersvragenlijst).....	32
Figuur 16: Algemene structuur van de cultuurraad (voorzittersvragenlijst).....	32
Figuur 17: Attitude ten opzichte van het werken met deelraden (ledenvragenlijst)	34
Figuur 18: schaal voor het meten van de attitude ten opzichte van deelraden	35
Figuur 19: Attitude ten opzichte van deelraden (ledenvragenlijst)	35
Figuur 20: Aantal leden in de algemene vergadering (voorzittersvragenlijst)	37
Figuur 21: Aantal vrijwilligers van de verenigingen in de algemene vergadering(voorzittersvragenlijst)	37
Figuur 22: aantal organisaties die werken met beroepskrachten in de algemene vergadering (voorzittersvragenlijst)	38
Figuur 23: aantal deskundigen in de algemene vergadering (voorzittersvragenlijst)	38
Figuur 24: aantal samenkomsten van de algemene vergadering per jaar (voorzittersvragenlijst).....	38
Figuur 25: duur van de algemene vergadering in minuten (voorzittersvragenlijst)..	38
Figuur 26: Attitude ten opzichte van belang dat onderstaande personen deel uitmaken van de cultuurraad (ledenvragenlijst)	40
Figuur 27: Aantal leden in het dagelijks bestuur (voorzittersvragenlijst)	41
Figuur 28: aantal bestuursvergaderingen per jaar (voorzittersvragenlijst)	41
Figuur 29: Wijze van aanstelling van de bestuursleden (voorzittersvragenlijst).....	41
Figuur 30: Vertegenwoordigde sectoren of instanties in de cultuurraad (voorzittersvragenlijst).....	42
Figuur 31: Attitude ten opzichte van het belang dat onderstaande sectoren deel uitmaken van de cultuurraad (ledenvragenlijst)	43
Figuur 32: Deskundigheden van de aanwezige deskundigen in de cultuurraden (voorzittersvragenlijst).....	44

Figuur 33: Mening over de aanwezigheid van de deskundigen in de cultuurraad (ledenvragenlijst)	45
Figuur 34: Schaal voor het meten van de attitude ten opzichte van deskundigen..	46
Figuur 35: Attitude ten opzichte van deskundigen in de cultuurraad (ledenvragenlijst)	46
Figuur 36: Het aantrekken van deskundigen	47
Figuur 37: De plaats die de deskundige dient in te nemen (ledenvragenlijst)	47
Figuur 38: Het behouden van deskundigen(ledenvragenlijst)	48
Figuur 39: Ambtenaren belast met de opvolging van de cultuurraad (ledenvragenlijst)	49
Figuur 40: Attitude ten opzichte van de taken uitgeoefend door de ambtenaar (ledenvragenlijst)	51
Figuur 41: Attitude ten opzichte van de taken uitgevoerd door de cultuurambtenaar volgens de schepen bevoegd voor cultuur (ledenvragenlijst).....	52
Figuur 42: Zelfevaluatie van de cultuur-ambtenaar over de door hem uitgevoerde taken.....	53
Figuur 43: Attitude ten opzichte van de schepen bevoegd voor cultuur (ledenvragenlijst)	55
Figuur 44: Zelfevaluatie door de schepen bevoegd voor cultuur(op basis van de ledenvragenlijst)	56
Figuur 45: Evaluatie van de schepen door de cultuurambtenaar(op basis van de ledenvragenlijst)	57
Figuur 46: Schaal voor het meten van de attitude ten opzichte van de mate waarin de schepen informeert en bemiddelt in de cultuurraad.....	58
Figuur 47: Schaal voor het meten van de attitude ten opzichte van de mate waarin de schepen actief deelneemt aan de vergaderingen van de cultuurraad (ledenvragenlijst)	59
Figuur 48: Indruk van de mate waarin de schepen informeert en bemiddelt (ledenvragenlijst)	59
Figuur 49: Indruk van de mate waarin de schepen actief deelneemt aan de vergaderingen (ledenvragenlijst)	59
Figuur 50: Demografisch profiel	60
Figuur 51: Opleidingsprofiel	61
Figuur 52: Beroepsprofiel.....	61
Figuur 53: Politiek profiel.....	62
Figuur 54: Lidmaatschap van vereniging(en) en organisatie(s) (ledenvragenlijst) ..	63
Figuur 55: Aantal verenigingen waar men actief lid of bestuurslid is (ledenvragenlijst)	64
Figuur 56: Aantal uur die men per week besteedt aan de vereniging(en) (ledenvragenlijst)	65
Figuur 57: Attitude ten opzichte van tijdsbesteding aan de vereniging(en) (ledenvragenlijst)	65
Figuur 58: Lengte van lidmaatschap in de cultuurraad (ledenvragenlijst).....	66
Figuur 59: Lengte van lidmaatschap in de vereniging (ledenvragenlijst)	66
Figuur 60: Functie in de organisatie van waaruit men is afgevaardigd in de cultuurraad	67
Figuur 61: Wijze van aanstelling als afgevaardigde in de cultuurraad.....	68
Figuur 62: Mate van motiveren om mandaat in de cultuurraad op te nemen(ledenvragenlijst)	68

Figuur 63: Tijd die men wenst te investeren in het mandaat in de cultuurraad(ledenvragenlijst)	69
Figuur 64: Attitude ten opzichte van het belang van het uitoefenen van taken als lid van de cultuurraad (ledenvragenlijst)	70
Figuur 65: Attitude ten opzichte van belang van persoonlijke eigenschappen en competenties in de uitoefening van het mandaat in de cultuurraad (ledenvragenlijst)	71
Figuur 66: Interne werking cultuurraad (voorzittersvragenlijst)	72
Figuur 67: De leiding van de vergaderingen(ledenvragenlijst)	72
Figuur 68: De mogelijkheid voor elk lid om te spreken	72
Figuur 69: De thema's die behandeld worden	73
Figuur 70: De adviezen die geformuleerd worden	73
Figuur 71: inzet van het gemeentebestuur voor de cultuurraad	73
Figuur 72: De inzet van de leden voor van de cultuurraad	73
Figuur 73: De werking van de deelraden	73
Figuur 74: De werking van de cultuurraad	73
Figuur 75: Vormen van ondersteuning (voorzittersvragenlijst)	74
Figuur 76: Werkingsbudget met inbegrip van subsidiepot (voorzittersvragenlijst)...	74
Figuur 77: Werkingsbudget zonder subsidiepot (voorzittersvragenlijst).....	74
Figuur 78: Besteding van het werkingsbudget van de cultuurraad (voorzittersvragenlijst).....	75
Figuur 79: Huidig belang van taken van de cultuurraad (ledenvragenlijst)	77
Figuur 80: Attitude ten opzichte van het belang van taken voor een cultuurraad binnen het gemeentelijk cultuurbeleid (ledenvragenlijst).....	78
Figuur 81: Attitude ten opzichte van organisatiecultuur van de cultuurraad (ledenvragenlijst)	79
Figuur 82: Gemiddelde score van 1 tot 10, toegekend aan de relaties tussen de actoren (ledenvragenlijst)	82
Figuur 83: Materies waarover het afgelopen jaar advies is uitgebracht (voorzittersvragenlijst).....	84
Figuur 84: Initiatief in het formuleren van een advies (voorzittersvragenlijst)	85
Figuur 85: Inbreng in de inhoud van een advies (voorzittersvragenlijst).....	85
Figuur 86: Voorafgaandelijk contact door de leden wanneer er een belangrijk thema op de agenda van de cultuurraad staat (ledenvragenlijst).....	86
Figuur 87: Nadien contact door de leden wanneer er een belangrijk thema op de agenda van de cultuurraad staat (ledenvragenlijst).....	87
Figuur 88: Auteur van advies (voorzittersvragenlijst)	87
Figuur 89: Ontvanger van advies (voorzittersvragenlijst).....	87
Figuur 90 : Informeren van de brede bevolking over de adviezen van de cultuurraad (voorzittersvragenlijst).....	88
Figuur 91: Attitude ten opzichte van adviesformulering in de cultuurraad (ledenvragenlijst)	89
Figuur 92: Wijze van antwoord van het schepencollege op een advies (voorzittersvragenlijst).....	90
Figuur 93: Personen die ingelicht worden over een antwoord van het schepencollege op een advies van de cultuurraad (voorzittersvragenlijst)	90
Figuur 94: Attitude ten opzichte van behandeling van adviezen door het gemeentebestuur (ledenvragenlijst)	91

1 ONDERZOEKSOPZET

1.1 ONDERZOEKSVRAAG

Het *decreet houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid*, herbevestigt de verplichting voor de gemeentebesturen om een adviesraad voor cultuurbeleid op te richten. De opdracht van de cultuurraden is in te staan voor overleg en advisering in het gemeentelijk cultuurbeleid. Deze opdracht wordt in Vlaanderen echter divers ingevuld. De verschillende cultuurraden nemen op verschillende plaatsen verschillende opdrachten van het gemeentelijk cultuurbeleid op zich. De vernieuwde samenstelling van de cultuurraad zorgde er ook voor dat in heel wat gemeenten een hervorming van het adviesorgaan plaatsgevonden heeft.

De werking van de cultuurraden is de afgelopen tien jaar onderwerp geweest van vele studiedagen en artikels, maar gegevens werden in het recente verleden niet systematisch verzameld en onderzocht. *Cultuur Lokaal*, het steunpunt voor lokaal cultuurbeleid bestelde daarom een onderzoek naar *‘overleg en advisering in het gemeentelijk cultuurbeleid, meerbepaald naar de werking en de invulling van de adviesverlenende opdracht van de cultuurraden’* bij de vakgroep Agogische wetenschappen van de VUB. *SoCiuS*, het steunpunt voor het sociaal-cultureel werk, nam eveneens een gedeelte van de kostprijs van het onderzoek op zich.

Het onderzoek dient te resulteren in beleidsaanbevelingen naar de Vlaamse gemeenschap en aanbevelingen naar de partners van het onderzoek, op basis waarvan oa. begeleidingstrajecten zullen ontwikkeld worden om het functioneren van de cultuurraden in de praktijk te optimaliseren.

1.2 DE STUURGROEP

Er werd door Cultuur Lokaal een stuurgroep opgericht die instaat voor de opvolging en ondersteuning van het onderzoek. De leden van deze stuurgroep zijn:

- *Cultuur Lokaal*, steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid, vertegenwoordigd door Mevr. Sandra Denis;
- *SoCiuS*, steunpunt voor het sociaal cultureel werk, vertegenwoordigd door Mevr. Charlotte Franckx en Mevr. Sofie Verhoeven
- *Het Vlaams Centrum voor Amateurkunsten VCA*, steunpunt voor de amateurkunsten, vertegenwoordigd door Mevr. Ann Piessens;
- *Het Vlaams Centrum voor volkscultuur VCV*, het steunpunt voor volkscultuur, vertegenwoordigd door Dhr. Björn Rzoska;
- *De Wakkere Burger*, centrum voor participatie en lokale democratie, vertegenwoordigd door Dhr. Wim Van Roy;
- *Katholieke Hogeschool Kempen*, departement Sociaal Werk, vertegenwoordigd door Dhr. Luc Wilms;

- *Arteveldehogeschool Gent*, (in de beginfase van het onderzoek) vertegenwoordigd door Mevr. Marijke Pruyt;
- *Vrije Universiteit Brussel* vertegenwoordigd door *Prof. Dominique Verté* en Mevr. *Wiske Verhaest*.

De stuurgroep vergadert op volgende data over volgende onderwerpen:

- Gedurende de maand maart over het onderzoeksopzet;
- Donderdag 22 april 2004: de thema's en samenstelling van de focusgroepinterviews;
- Donderdag 6 mei: de planning en organisatie van de focusgroepinterviews;
- Maandag 10 mei: het focusgroepinterview met de stuurgroep heeft plaats;
- Dinsdag 29 juli: de eerste versie van de vragenlijsten;
- Dinsdag 28 september: de stand van zaken met betrekking tot de respons;
- Dinsdag 19 november: bespreking eerste resultaten;
- Vrijdag 17 december: Presentatie onderzoeksrapport, afronding en bespreking opvolging.

Voorts kreeg de stuurgroep via e-mail de gelegenheid te reageren op tussentijdse voorstellen. Deze waren:

- De planning van de focusgroepinterviews met de mogelijkheid zich in te schrijven om mee de begeleiding te verzorgen;
- Het voorstel van definitieve vragenlijst;
- Het onderzoeksrapport.

1.3 ONDERZOEKSOPZET

Om aan de doelstellingen van het onderzoeksproject te beantwoorden, wordt een gefaseerd onderzoeksopzet gehanteerd. In een eerste fase wordt met diverse actoren van het werkveld en het thema grondig verkend en in kaart gebracht. (zie 1.3.1)

In een tweede fase wordt een gestandaardiseerde vragenlijst ontwikkeld en vindt het surveyonderzoek plaats bij de cultuurraden van de 308 Vlaamse gemeenten. (zie 1.3.2)

In een derde fase worden de resultaten teruggekoppeld naar de relevante actoren met als doel beleidsaanbevelingen te formuleren voor de benadering van beleidsparticipatie via de cultuurraad en advies te formuleren inzake begeleiding van cultuurraden in het algemeen en het verenigingsleven in het bijzonder. (zie 1.3.3)

1.3.1 Fase 1: Focusgroepinterviews

Doel

De eerste fase van het onderzoek heeft tot doel meer zicht te krijgen op de werking en de kwaliteit van adviesverlening van cultuurraden door middel van focusgroepinterviews. De eerste fase is

verkennde van aard en heeft tot doel die variabelen te detecteren die in de tweede fase geoperationaliseerd kunnen worden in een gestandaardiseerde survey.

Het gebruik van focusgroepinterviews voor het exploreren van thema's is zeer bruikbaar voor surveyonderzoek wanneer nog weinig geweten is over het onderwerp of bij een gebrek aan voorafgaand onderzoek¹. Ook het alledaagse taalgebruik van het onderzoeksdomein kan bekomen worden door het gebruik van deze methode, zodat de gekozen termen in de vragenlijst op consistente wijze begrepen worden door de respondenten².

Het succes van een focusgroepinterview is afhankelijk van een aantal factoren: de groepssamenstelling, de interviewsetting, de groepscohesie, het discussieproces, de moderator en het resultaat van het interview³.

Verloop

Een voordeel van het werken met focusgroepen is dat de deelnemers geen specifieke vaardigheden dienen te bezitten. Het focusgroepinterview is een sociaal gebeuren dat bovendien gelimiteerd is in de tijd⁴. Het neemt ongeveer 2 uur in beslag en wordt telkens begeleid door drie mensen: een gespreksleider die het gesprek in goede banen leidt, een informant die een vakkundig antwoord kan geven op specifieke vragen en een notulist die instaat voor de opname en het noteren van het gesprek.

Indien iemand het woord wil nemen, signaleert hij of zij dit aan de gespreksleider, zodat er niet door elkaar gepraat wordt tijdens de discussie. Dit zou het noteren bemoeilijken en het uitschrijven van de opname in het gedrang brengen. De gespreksleider dient er wel voor te zorgen dat iedereen voldoende kans krijgt zijn of haar mening te geven. Vooraleer iemand het woord neemt, noemt hij ook zijn naam, zodat de notulist een accuraat verslag kan opmaken.

Thema's

Focusgroepinterviews worden thematisch zo georganiseerd dat een inventaris van sterkten en zwakten kan opgemaakt worden, evenals de argumenten die ermee gepaard gaan. Het is dus niet de bedoeling om op het einde van een focusgroep tot een consensus te komen met de deelnemers. Het groepsproces tijdens de interviews zal bijgevolg geen deel uitmaken van het onderzoek. Aan de respondenten wordt bovendien meegedeeld dat het er niet om gaat te discussiëren of een meerderheid te vormen rond bepaalde thema's, maar dat het de bedoeling is de argumentatie te maximaliseren. Er wordt gepeild naar zowel de huidige als de gewenste situatie met aandacht voor de sterkten en zwakten. De mogelijkheid om in te gaan op thema's aangebracht door de deelnemers blijft behouden met het oog op de volledigheid van de inventaris.

Volgende thema's worden aan de deelnemers van een focusgroepinterview voorgelegd:

¹ Vaughn et al (1996).

² Bloor et al (2001).

³ Fern, E. (2001).

⁴ Bloor et al (2001)

- Het takenpakket van de cultuurraad
- De structuur van de cultuurraad
- Het proces van adviesverlening
- De communicatie van het advies
- De rol van de afgevaardigden van de verenigingen en organisaties
- De rol van de deskundigen
- De rol van de cultuurbeleidscoördinator
- De rol van de schepen bevoegd voor cultuur
- Het betrekken, raadplegen en informeren van de brede bevolking

Deelnemers

Het samenstellen van focusgroepen vraagt de nodige aandacht. Er dient voldoende verscheidenheid te bestaan tussen de deelnemers, zodat discussie aangemoedigd wordt, maar te heterogene groepen kunnen resulteren in een conflictsituatie⁵.

Wij kiezen voor een homogene samenstelling wat betreft de functie van de participanten, terwijl we variëteit nastreefden op het vlak van grootte en spreiding van de steden en gemeenten. Verscheidenheid in leeftijd en geslacht wordt in de mate van het mogelijke mee in rekening gebracht. Het verloop van een focusgroepinterview blijft echter onvoorspelbaar.

Er worden vijf focusgroepinterviews gepland. De focusgroepen zijn als volgt samengesteld:

- De beleidsondersteunende actoren, i.e. de stuurgroep⁶;
- De cultuurbeleidscoördinatoren;
- De voorzitters van de cultuurraden van provincies Oost- en West-Vlaanderen en het arrondissement Halle-Vilvoorde (voorzitters 1);
- De voorzitters van de cultuurraden van de provincies Antwerpen en Limburg en het arrondissement Leuven (voorzitters 2);
- De schepenen bevoegd voor cultuur⁷.

De grootte van de focusgroep dient het resultaat te zijn van een afweging tussen de karakteristieken van de deelnemers en het onderwerp van discussie. Te kleine groepen kunnen resulteren in een magere discussie of een afgelasting wanneer te weinig deelnemers komen opdagen⁸. Wij kiezen voor relatief grote groepen, omwille van de nood aan verscheidenheid van invalshoeken en argumentatie. Het onderwerp is bovendien niet in die mate complex of gevoelig dat het een beperkt aantal deelnemers zou vereisen.

⁵ Bloor et al (2001).

⁶ Zie hiervoor punt 1.2.

⁷ Deze focusgroep werd later vervangen door face-to-face interviews. Zie verder.

⁸ Bloor et al (2001).

Per focusgroep wordt een selectie gemaakt van 25 potentiële deelnemers op basis van de grootte van de gemeente of stad en de geografische spreiding in Vlaanderen. Deze personen worden uitgenodigd via e-mail en telefonisch gecontacteerd. Er wordt voor geopteerd om de plaats van de focusgroepinterviews te spreiden in Vlaanderen. De interesse en bereidheid om mee te werken blijkt zeer uiteenlopend te zijn; de responsgraad bedraagt 34%⁹. De meest voorkomende reden van niet-deelname is de afstand die de deelnemer moet afleggen naar de plaats waar het focusgroepinterview plaatsvindt.

Het geplande focusgroepinterview met de schepenen bevoegd voor cultuur werd vervangen door face-to-face interviews omwille van de drukke en moeilijk op elkaar af te stemmen agenda's van de schepenen in verkiezingstijd. Uit de schepenen die bereid zijn om deel te nemen aan het focusgroepinterview, worden volgende schepenen gekozen:

- De schepenen van een gemeente met 15 000 inwoners uit de provincie Antwerpen (schepen 1);
- De schepenen van een kleine stad met 15 000 inwoners uit de provincie West-Vlaanderen (schepen 2);
- De schepenen van een middelgrote stad met 20 000 inwoners uit de provincie Oost-Vlaanderen (schepen 3);
- De schepenen van een grote stad met meer dan 50 000 inwoners uit de provincie Vlaams-Brabant (schepen 4);

Schematisch ziet de planning er uit als volgt:

Wie	Waar	Wanneer	Aantal deelnemers
Stuurgroepleden	Brussel	10 mei 2004	6
cultuurbeleidscoördinatoren	Brussel	25 mei 2004	10
Voorzitters 1	Aalst	8 juni 2004	10
Voorzitters 2	Hasselt	23 juni 2004	8
Schepen 1	Antwerpen	17 juni 2004	1
Schepen 2	West-Vlaanderen	22 juni 2004	1
Schepen 3	Oost-Vlaanderen	21 juni 2004	1
Schepen 4	Vlaams-Brabant	1 juli 2004	1

⁹ De schepenen bevoegd voor cultuur zijn niet meegenomen in de berekening van de responsgraad. Zie verder.

Verwerking

De focusgroepinterviews en de face-to-face interviews worden letterlijk uitgeschreven¹⁰. De uitspraken van de deelnemers worden thematisch en per doelgroep geïnventariseerd en kwalitatief geanalyseerd¹¹ in functie van de gestandaardiseerde vragenlijst.

1.3.2 Fase 2: Surveyonderzoek

Vragenlijsten

Er worden twee vragenlijsten ontwikkeld. Een eerste is bedoeld voor de voorzitter van de cultuurraad en bevaart de objectieve gegevens:

- Kenmerken van het gemeentelijk cultuurbeleid (vragen 1-6)
- Structuur en samenstelling van de cultuurraad (vragen 7-20)
- Werking van de cultuurraad (vragen 21-25)
- Takenpakket van de cultuurraad (vraag 26)
- Deskundigen in de cultuurraad (vragen 27-28)
- Adviesverlening door de cultuurraad (vragen 29-37)
- Relatie met de brede bevolking (vragen 38-41)

Een tweede vragenlijst is bedoeld voor de bestuursleden van de cultuurraad of van de sectorale deelraden, voor de cultuurbeleidscoördinator en de schepenen bevoegd voor cultuur. Naar volgende gegevens wordt gepeild:

- Socio-economische persoonsgegevens van de respondent (vragen 1-5)
- Lokaal socio-politiek engagement van de respondent (vragen 6-9)
- Rollen en functies van de respondent binnen de vereniging en de cultuurraad (vragen 10-14)
- Gewenste competenties en taken van de afgevaardigde in de cultuurraad (vragen 15-19)
- Vergadercultuur van de cultuurraad (vraag 20)
- Gewenste takenpakket van de cultuurraad (vraag 21)
- Gewenste samenstelling van de cultuurraad (vraag 22-26)
- De communicatiestroom bij een advies (vragen 27-28)
- Houding ten opzichte van de adviesverlening van de cultuurraad (vraag 29)
- De werking van eventuele deelraden (vragen 30-33)
- De rol van de deskundigen in de cultuurraad (vragen 34-35)
- De rol van de cultuurambtenaar met betrekking tot de cultuurraad (vragen 36-37)

¹⁰ Zie bijlage

¹¹ Zie bijlage

- De rol van de schepen bevoegd voor cultuur met betrekking tot de cultuurraad (vraag 38)
- Relatie tussen de gemeente en de cultuurraad (vraag 39)

Onderzochte populatie

De vragenlijsten worden verzonden naar alle 308 gemeenten in Vlaanderen. Indien in de gemeente een cultuurbeleidscoördinator werkzaam is, werd de brief rechtstreeks aan deze persoon gericht. Zoniet werd het gemeentebestuur aangeschreven. Hier dient opgemerkt te worden dat de gemeentelijke administraties vaak lange tijd nodig hebben gehad om de correspondentie aan de bevoegde persoon te bezorgen. Een aantal gemeenten hebben hiervoor ruim een maand nodig.

Elke gemeente ontvangt een vragenlijst voor de voorzitter van de cultuurraad en zeven exemplaren van de vragenlijst voor leden van de cultuurraad met inbegrip van de voorzitter, cultuurbeleidscoördinator en de schepen bevoegd voor cultuur. De mogelijkheid wordt geboden om extra vragenlijsten te kopiëren indien dit aantal niet zou volstaan. In het totaal worden er 308 vragenlijsten voor de voorzitters en 2156 vragenlijsten voor de leden van de cultuurraden verspreid.

Om de responsgraad te verhogen, wordt een voorstel tot procedure toegevoegd, die door de cultuurambtenaar kan opgevolgd worden. Er wordt gevraagd het onderzoek te agenderen op de cultuurraadsvergadering van september, de vragenlijsten tijdens de vergadering in te vullen en ze ter plaatse in een enveloppe te stoppen, zodat de anonimiteit gewaarborgd wordt. Eind augustus ontvangen de cultuurbeleidscoördinatoren bovendien een e-mail met een herinnering aan het onderzoek en een pdf-versie van de begeleidende brief en de vragenlijsten.

Analyse van de vragenlijsten

We ontvangen 101 vragenlijsten voor de voorzitters en 790 vragenlijsten voor de leden van de cultuurraad. Deze vragenlijsten worden verwerkt met het statistisch softwarepakket SPSS. Een gedetailleerde beschrijving van de respons en de analyse van de resultaten van de verwerking zijn hierna terug te vinden.

1.3.3 Fase 3: Terugkoppeling van de onderzoeksresultaten

De resultaten worden teruggekoppeld naar de relevante actoren door middel van een presentatie van het onderzoek. Het gesprek dat er op volgt heeft tot doel de interpretatie van de resultaten te verruimen en te kaderen. Deze opmerkingen zijn opgenomen in dit rapport.

2 EEN BEELD VAN DE CULTUURRAAD

2.1 DEFINITIE

De nieuwe gemeentewet anno 2004 geeft de gemeenteraad de mogelijkheid om adviesraden in te stellen. De gemeentewet is niet van toepassing op de cultuurraden, die een eigen decreet hebben die de organisatie ervan regelt¹², maar de gehanteerde definitie is wel bruikbaar. Met "adviesraden" wordt bedoeld *'elke vergadering van personen, ongeacht hun leeftijd, die er door de gemeenteraad wordt mee belast een advies te formuleren over één of meer vraagstukken'*.

In de literatuur zijn andere definities terug te vinden. Zo omschrijft Suykens¹³ de adviesraad als *'een door het gemeentebestuur erkend orgaan die als voornaamste opdracht heeft het bestuur te adviseren over bepaalde gemeentelijke beleidsmateries en waarvan de samenstelling uit burgers of afgevaardigden bestaat'*.

2.2 SOORTEN ADVIESRADEN

Er zijn een verschillende soorten adviesraden te onderscheiden. Ze kunnen volgens Hinnekint¹⁴ worden ingedeeld naargelang ze zich buigen over grondgebonden, culturele of andere materies. De grondgebonden adviesraden zijn bijvoorbeeld de adviesraden voor leefmilieu of de verkeerscommissies; de adviesraden rond de culturele materies zijn uiteraard de cultuurraden, maar ook de jeugd- en sportraad. De adviesraden die zich bezig houden met andere materies zijn onder andere de onderwijsraad, de kindergemeenteraad of de welzijnsraad.

Een andere opdeling vinden we terug bij Luyten¹⁵, die thematische adviesraden onderscheidt zoals de milieu- of cultuurraad, categoriale adviesraden volgens bepaalde bevolkingsgroepen (jeugd, senioren,...) en de territoriale adviesraden voor wijken of deelgemeenten.

Men vermoedt dat er om en bij de 3000 adviesraden bestaan in Vlaanderen¹⁶.

2.3 OPDRACHT

2.3.1 *Inspraak en participatie*

Door middel van adviezen krijgen de burgers inspraak in het beleid. Inspraak kan drie functies toegekend worden¹⁷. De eerste en belangrijkste is de *democratisering van het gemeentelijk beleid*. Er wordt een maatschappelijk draagvlak gecreëerd door de burgers te betrekken bij de totstandkoming van het beleid. Het ontbreken van overleg kan leiden tot weerstand en het implementeren van de beleidsbeslissingen bemoeilijken of onmogelijk maken.

¹² Decreet lokaal cultuurbeleid van juli 2001, zie verder.

¹³ Suykens, M. (1997).

¹⁴ Hinnekint, H. (1998)

¹⁵ Luyten, M. (1998)

¹⁶ Hinnekint, H. (1998)

¹⁷ Suykens, M., Janssens, L. (1988)

De *rechtsbescherming van de burger* is een tweede functie van inspraak. De burger krijgt de gelegenheid bezwaar aan te tekenen tegen de plannen die een nadelig gevolg zouden kunnen hebben voor hun leven. Ten derde bevordert inspraak de *kwaliteit van het beleid*. Inwoners beschikken over een eigen ervaringsdeskundigheid; ze weten beter dan wie ook hoe lokale gebeurtenissen of problemen in elkaar zitten. Deze kennis komt het besluitvormingsproces ten goede.

We vinden dit terug in de memorie van toelichting van het voorontwerp van gemeentedecreet¹⁸: *‘Het tot stand brengen van een grotere betrokkenheid van de burger bij het bestuur is van groot belang. Een grotere betrokkenheid van de burger draagt bij tot een vervolmaking van de lokale democratie, het verhoogt de acceptatiegraad van het optreden van het gemeentebestuur en het zorgt voor een verbetering van de kwaliteit van het beleid. De betrokkenheid van de burger heeft daarenboven een preventieve functie in de rechts- en belangenbescherming van de burger.’* En verder: *‘Inspraak is een instrument om de burger de kans te geven zijn mening aangaande een beleidsaangelegenheid kenbaar te maken. De gemeentelijke overheid neemt initiatieven om de inspraak van de burger bij de voorbereiding en de totstandkoming van het beleid te vergroten. Dit geschiedt onder meer door de inrichting van adviesraden’.*

Participatie en inspraak worden vaak in één adem genoemd. Nochtans kunnen we participatie beschouwen als een term die een bredere lading dekt¹⁹. Participatie betekent letterlijk ‘deelname’. Het is de daadwerkelijke beïnvloeding van overheidsbeslissingen, meestal in de daarvoor voorziene structuren. In sommige gevallen wordt ook geparticipeerd aan het beleidsuitvoeringsproces²⁰.

2.3.2 Ontmoeting, overleg en organisatie

Het takenpakket van een adviesraad is in de praktijk ruimer dan enkel adviesverlening²¹. Er wordt eveneens gezorgd voor ontmoeting, voor de mogelijkheid tot het uitbouwen van netwerken en voor een aanzet tot onderlinge samenwerking. Er kan overleg gepleegd worden over het lokale werk en het aanbod van de verenigingen kan op elkaar afgestemd worden. Ook de organisatie van initiatieven, eventueel in samenwerking met een gemeentelijke dienst kan tot de bezigheden van een adviesraad behoren.

¹⁸ Voorontwerp van gemeentedecreet van 8 november 2002.

¹⁹ Suykens, M., Janssens, L. (1988).

²⁰ Piessens, A., Rzoska, B. & G. Claes (2003).

²¹ Denis, S. (2003).

2.4 HISTORISCHE ACHTERGROND

In de jaren 1950 en 1960 wordt begin gemaakt van een adviesradencultuur²². De grote partijen hebben op die manier binding met het maatschappelijk middenveld van hun zuil. De politieke leiders kunnen rekenen op deze gezagsgetrouwe achterban.

Wanneer de politiek in de jaren 1970 veelschaliger en complexer wordt, maakt de vanzelfsprekendheid en voorspelbaarheid van de samenleving plaats voor een onderhandelingsproces met consensus en compromis als vaste elementen. Deze aanzet tot ontzuiling wordt danig tegengewerkt door de cultuurpactwet die halverwege de jaren 1970 in voege komt en deels ontstaat uit de vrees dat de prille autonomie van de gemeenschappen zou kunnen leiden tot discriminatie van bepaalde ideologische en filosofische minderheden zoals de katholieken in Wallonië en de vrijzinnigen in Vlaanderen²³. Volgens de cultuurpactwet dienen de overheidsinstanties dan ook de gebruikers en alle ideologische en filosofische strekkingen te betrekken bij de voorbereiding en de uitvoering van het cultuurbeleid. Zij moeten beroep doen op *'passende bestaande of op te richten organen en structuren, met het oog op inspraak of advies'*. In deze organen moeten alle strekkingen vertegenwoordigd zijn en mag geen enkele strekking overheersen. Hierdoor werd uitdrukkelijk gevraagd de pet te benoemen waarmee men in de cultuurraad kwam zetelen en wordt de samenstelling van de adviesraden voor lange tijd beïnvloedt.

Het is eveneens het decennium waarin 'inspraak' zijn intrede doet, afgedwongen door actiegroepen en buurtcomités. De organisatie van de inspraak wordt voor het eerst vastgelegd in het *'decreet van 12 december 1974 tot regeling van de erkenning van de gemeentelijke raden voor cultuur en vrijetijdsbesteding'*. De doelstellingen van de cultuurraden zijn het activeren van het plaatselijk cultureel leven, het stimuleren en coördineren van het plaatselijk cultureel werk en het adviseren van het gemeentelijk cultuurbeleid (ondermeer inzake planning en bouw van culturele infrastructuur).

In de jaren 1980 verschuift, volgens Kalk en De Rynck, de tendens van inspraak naar participatie en wordt de burger meer als klant behandeld. Bewoners nemen daadwerkelijk deel aan het plannen en inrichten van hun buurt. De ingezette tendens van centralisering zet zich echter voort, waardoor de lokale inspraakprocessen aan belang inboeten en de burger gefrustreerd achterblijft. Ook de professionalisering en verkokering van het bestuurlijk bestel komt de directe relatie tussen burger en politiek niet ten goede: de bureaucratisering kost de politici steeds meer energie en tijd die ze niet meer aan de samenleving kunnen besteden.

In die jaren 1990 duiken de eerste referendum-achtige initiatieven op. De burger wordt een partner in het beleid en steeds vaker van bij het begin van het beleidsvormingsproces betrokken, vaak

²² Kalk, E. & De Rynck, F.(2002).

²³ Leroy, J. (1996).

vanuit de bezorgdheid om het brede maatschappelijke draagvlak. Er wordt getracht een open proces op te zetten bij de opmaak van de beleidsplannen.

Het *'decreet van 24 juli 1991 houdende de organisatie van het overleg en de inspraak in het gemeentelijk cultuurbeleid'* voert een verplichting in voor de gemeentebesturen tot het erkennen en zonodig oprichten van gemeentelijke raden voor cultuur. De erkenning door de Vlaamse regering wordt afgeschaft. Er kunnen afzonderlijke raden voor cultuurbeleid worden opgericht of erkend, zowel voor één of meer culturele aangelegenheden, als voor delen van de betrokken gemeente, op voorwaarde dat er geregeld gezamenlijk overleg wordt georganiseerd tussen de afzonderlijke raden en informatie werd uitgewisseld. Dit overleg blijft echter vaak een doodgeboren kind. Er blijft daarnaast een blind vertrouwen in het verenigingsleven bestaan, aangezien enkel het verenigingsleven rechtstreeks mensen in de adviesraad kan afvaardigen. Met dit decreet wordt ook de verplichting opgelegd om bij elke beslissing inzake cultuur advies te vragen. In de praktijk zien we dat de gemeentebesturen niet de reflex hebben om advies in te winnen of dit weigeren te doen²⁴.

Nog eens tien jaar later beseft men dat de grenzen ergens bereikt zijn²⁵. De gebreken zijn de geringe betrokkenheid van de burger en een tekort aan voeling van het beleid met de praktijk. Het maatschappelijk debat voltrekt zich in toenemende mate buiten de politiek partijen om en de aanwezigheid van politiciers op buurt- en wijkbijeenkomsten wordt soms als storend ervaren²⁶.

Toch constateren Kalk en De Rynck een langzame ontwikkeling binnen de huidige lokale democratie in Vlaanderen in de richting van meer ervaringen en meer experimenten met interactieve en directe vormen van democratie.

Anno 2001 wordt een nieuw decreet van kracht voor de cultuurraden: *'Het decreet houdende de stimulering van een integraal en kwalitatief lokaal cultuurbeleid'*.

²⁴ Leroy, J., 1996.

²⁵ Denis, S. (2003).

²⁶ Kalk, E. & De Rynck, F. (2002).

3 WETGEVEND KADER VAN DE CULTUURRAAD

3.1 HET DECREET LOKAAL CULTUURBELEID

Het 'decreet houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid' werd in juli 2001 aangenomen door het Vlaams Parlement. Dit decreet bepaalt de ondersteuning voor de gemeenten voor de opmaak en de uitvoering van een gemeentelijk cultuurbeleidsplan, de uitbouw en de werking van een cultuurcentrum en de uitbouw en de werking van de openbare bibliotheek. Om in te stappen in deze nieuwe regelgeving zijn er verplichte en facultatieve voorwaarden voor de gemeenten. Een gemeente moet een openbare bibliotheek hebben, een streekgericht bibliotheekbeleid voeren, bibliotheek-voorzieningen voor bijzondere doelgroepen aanbieden. De Vlaamse Gemeenschap organiseert bovendien een intersectoraal structureel overleg. Een andere verplichting is het organiseren van inspraak en overleg via gemeentelijke adviesorganen, waar we in 3.2 uitgebreid op ingaan.

De facultatieve elementen zijn de opmaak van een cultuurbeleidsplan, het gemeenschapscentrum, het cultuurcentrum en intergemeentelijke samenwerking. We lichten deze elementen kort toe.

- De opmaak van een *cultuurbeleidsplan* wordt vergezeld van de aanwerving van een cultuurbeleidscoördinator, die de betrokken actoren begeleidt in de gemeentelijke beleidsplanning. De cultuurbeleidscoördinator adviseert het College van Burgemeester en Schepenen, rapporteert aan de gemeentesecretaris en geeft, afhankelijk van de lokale context, leiding aan één of meerdere gemeentelijke cultuurorganisaties (bvb: gemeenschapscentrum, cultuurdienst).
- Een *gemeenschapscentrum* wordt opgericht en beheerd door de gemeente. Tot de kerntaken van een gemeenschapscentrum behoren cultuurspreiding, cultuur-participatie en gemeenschapsvorming. De gemeenschapscentra zijn gemeentelijke culturele voorzieningen voor de lokale bevolking en besteden hierbij bijzondere aandacht aan de culturele diversiteit.
- Een *cultuurcentrum* vervult dezelfde kerntaken als een gemeenschapscentrum met daarnaast een breed en eigen cultuurspreidingsaanbod, gericht op de bevolking van een streekgericht werkingsgebied. De cultuurcentra dienen een eigen beleidsplan op te maken.
- De gemeenten worden tenslotte gestimuleerd tot de oprichting van een *intergemeentelijk samenwerkingsverband* met rechtspersoonlijkheid (project-vereniging). Het betreft hier een structurele samenwerking voor de afstemming van het cultureel aanbod en de cultuurcommunicatie.

Van de 327 Vlaamse en Brusselse gemeenten inclusief VGC, dienden sinds 1 januari 2002 211 gemeenten een aanvraag in om in te stappen in het decreet lokaal cultuurbeleid, dit is 65% van

de Vlaamse gemeenten²⁷, verhoudingsgewijs het minste in Oost-Vlaanderen en het meeste in de provincie Limburg. Bij 185 gemeenten is momenteel een gesubsidieerde cultuurbeleidscoördinator aan de slag. Slechts 3 van de 211 gemeenten slaagden er niet in om hun aanvraag om te zetten in een goedkeuring (wegens onvoldoende culturele infrastructuur). De administratie ontving tot 1 september 2004 174 afgewerkte cultuurbeleidsplannen. Daarvan werden er 173 door de minister goedgekeurd.

3.2 DE ORGANISATIE VAN OVERLEG EN ADVISERING IN HET GEMEENTELIJK CULTUURBELEID

3.2.1 *Opdracht van de cultuurraad*

Met het oog op de organisatie van inspraak en overleg bij de voorbereiding en de evaluatie van het cultuurbeleid, moeten door de gemeenten een of meerdere adviesorganen voor cultuur worden opgericht. Advies dient gevraagd te worden over alle culturele aangelegenheden, maar niet over de gemeentelijke begroting. De adviesorganen kunnen ook op eigen initiatief advies uitbrengen. Afwijkingen op de uitgebrachte adviezen moeten steeds gemotiveerd worden. De gemeente dient via tijdelijke overlegstructuren en activiteiten de ruimere bevolking te betrekken, al dan niet via de adviesraden. Het kan hier gaan over informatievergaderingen, hoorzittingen, enquêtes, interviews, groeps-gesprekken,... rond concrete (deel)thema's van het cultuurbeleid of over het cultuurbeleidsplan in zijn geheel, bij bepaalde doelgroepen of bij de gehele bevolking.²⁸

3.2.2 *Structuur van de cultuurraad*

Men kan er voor kiezen om één adviesraad op te richten met adviesbevoegdheid over alle culturele materies in de gemeente of sectorale deelraden met adviesbevoegdheid over hun sectorale materie voor de gemeente. Vertegenwoordigers van elke deelraad vormen dan een overkoepelende raad met adviesbevoegdheid over de grote lijnen van het gemeentelijk cultuurbeleid.

De sectorale deelraden kunnen een autonome adviesbevoegdheid hebben waardoor ze rechtstreeks advies uitbrengen aan het college. Het kan ook dat de ontwerpadviezen eerst goedgekeurd dienen te worden door de overkoepelende culturele raad vooraleer ze overgemaakt worden aan het gemeentebestuur.

Het is uiteraard mogelijk om de structuur te voorzien van deelraden op basis van een andere indeling dan de sectoren. Zo kan elke deelgemeente zijn territoriale deelraad hebben, waarvan de afgevaardigden al dan niet kunnen zetelen in de overkoepelende raad.

²⁷ Website van de Vlaamse Gemeenschap: <http://www.wvc.vlaanderen.be/lokaalcultuurbeleid/>

²⁸ Denis, S. (2003)

Binnen de beleidsondersteunende actoren gaan stemmen op om een afzonderlijke verenigingsraad in te richten. In deze gedachtegang worden de beleidsadvisering en de ontmoetingsfunctie van elkaar gescheiden ²⁹. De verenigingsraad maakt ontmoeting tussen de verenigingen mogelijk, coördineert het verenigingsleven en organiseert activiteiten. Afgevaardigden van de verenigingsraad vertegenwoordigen het verenigingsleven in de cultuurraad. Een dergelijke raad dient in dit opzicht primordiaal aandacht te schenken aan de belangen van en aan de rol en functies van het verenigingsleven. Daarnaast adviseert de raad vanuit deze belangenverdediging (bekommernis) het gemeentebestuur over alle aspecten van het cultuurbeleid, maar de advisering gebeurt vanuit het oogpunt van de verenigingen³⁰.

3.2.3 Samenstelling van de cultuurraad

De gemeente moet in de adviesorganen de culturele actoren betrekken die het Nederlands culturele leven bevorderen. Het gaat om drie verschillende actoren:

- alle culturele verenigingen of organisaties, zowel private als publieke, die werken met vrijwilligers en een werking ontplooiën op het grondgebied van de gemeente;
- alle culturele organisaties en instellingen, zowel private als publieke, die werken met professionele beroepskrachten en een werking ontplooiën op het grondgebied van de gemeente;
- deskundigen inzake cultuur, woonachtig in de gemeente.

De afgevaardigden van de eerste twee categorieën moeten niet in de gemeente wonen. In de cultuurraad vertegenwoordigen zij de organisaties die van belang zijn voor de gemeente. Deskundigen zijn personen die vanuit hun werkervaring en/of engagement in de kunst- of culturele sector een bepaalde deskundigheid bezitten³¹. Deze deskundigen wonen wel in de gemeente.

Een discussie die voorts leeft in het culturele veld, is de vraag wie de leden van de cultuurraad dienen te vertegenwoordigen³². Zij kunnen de belangen verdedigen van de eigen organisatie die hen heeft afgevaardigd. Zij kunnen het culturele veld of de gehele gemeentelijke bevolking vertegenwoordigen en het algemeen cultureel belang nastreven.

Een onderzoek naar de werking van de natuur- en milieuraaden in de Vlaamse gemeenten³³ heeft bovendien aan het licht gebracht dat de helft van de leden in een milieuraad lid zijn van een andere organisatie die ook in de milieuraad vertegenwoordigd is. Meer dan negen op tien leden die een dubbel lidmaatschap hebben, verklaarde rekening te houden met de standpunten van de andere organisatie.

²⁹ Denis, S. (2003)

³⁰ Caron, B. (2000)

³¹ Denis, S. (2003)

³² Focusgroepinterviews vooronderzoek. Zie bijlage.

³³ HIVA (2001) Onderzoek naar de werking en samenstelling van de gemeentelijke en provinciale milieuadviesraden.

Naast de drie categorieën, kunnen er nog andere personen uitgenodigd worden op de vergaderingen van de cultuurraad.

Ter ondersteuning van de adviesraden duidt de gemeente een medewerker aan. Indien er een cultuurbeleidscoördinator aangeworven is, wordt deze uitgenodigd op alle vergaderingen van de adviesorganen. We bespreken de rol van de cultuurbeleids-coördinator in 3.2.4..

Politieke mandatarissen kunnen geen deel uitmaken van de gemeentelijke adviesorganen voor cultuur. De schepen van cultuur kan uitgenodigd worden op de vergaderingen als waarnemer. We bespreken de rol van de schepen in een 3.2.5.

3.2.4 De cultuurbeleidscoördinator

Een van de voorwaarden om in aanmerking te komen voor de subsidie voor de opmaak van een cultuurbeleidsplan, is het beschikken over een cultuurbeleidscoördinator, die in nauw overleg werkt met de beleidsverantwoordelijken, het culturele werkveld en de beoogde doelgroepen. Aangezien deze persoon uitgenodigd dient te worden op de vergaderingen van de cultuurraad, lichten we deze functie hier nader toe.

Specifiek kunnen uit het uitgebreide takenpakket een aantal opdrachten gespecificeerd worden die betrekking hebben op de rol van de cultuurbeleidscoördinator in functie van de cultuurraad.

- de begeleiding van de processen die verbonden zijn met de opmaak, de uitvoering en de evaluatie van het cultuurbeleidsplan;
- het via nauw overleg betrekken van de direct betrokkenen, zijnde de schepen van cultuur, het culturele werkveld en de vertegenwoordigers van de beoogde doelgroepen;
- het initiëren en stimuleren van samenhang tussen de verschillende betrokkenen, zoals het cultuurcentrum, de bibliotheek, de bevolking, het verenigingsleven, private culturele actoren;
- lokale dynamiek op gang brengen door het ondersteunen van lokale actieve actoren
- het bevorderen van inspraak en participatie;
- het verhogen van betrokkenheid in de culturele adviesorganen;
- het verhogen van betrokkenheid van de bevolking via tijdelijke overlegstructuren en activiteiten.

Momenteel zijn er 185 cultuurbeleidscoördinatoren aan de slag. De meesten combineren het ontwikkelen van strategieën en het begeleiden van processen van inspraak en samenwerking met het actief organiseren en realiseren van activiteiten. Vooral in kleine gemeenten zal de opdracht al eens overhellen naar de praktische realisatie van het beleid. Hoe groter de gemeente hoe meer ruimte er is voor echte beleidsambtenaren.³⁴

³⁴ Cultuur Lokaal: bevraging positie cultuurbeleidscoördinatoren.

Interessant is hoe de cultuurbeleidscoördinator zich verhoudt tot de andere culturele actoren. Deze verhouding heeft implicaties op zijn of haar rol met betrekking tot de cultuurraad.³⁵

- De cultuurbeleidscoördinator kan een *vertikale positionering* hebben en vervult dan in essentie een sturende functie. Een grotere aanwezigheid van cultuur, meer structurele mogelijkheden en een globale blik op het culturele veld moeten hier worden afgewogen tegenover de drempel van een meer gesloten organisatiestructuur, weinig inhoudelijke dynamiek, meer administratie en opvolging van dossiers.
- Een *horizontale positionering* resulteert in een meer coördinerende functie voor de cultuurbeleidscoördinator. Voordelen zijn de grotere openheid in de organisatiestructuur en het overleg tussen de betrokken diensten op gelijkwaardig niveau. De nieuwe functie is ook minder bedreigend voor de bestaande leidinggevende functies in de sector. Daar tegenover staat het mogelijke spanningsveld tussen de verantwoordelijkheid voor de begeleiding van het cultuurbeleidsplanningsproces en het gebrek aan beslissingsbevoegdheid en eindverantwoordelijkheid. De cultuurbeleidscoördinator is ook meer afhankelijk van de aanwezige expertise en de goodwill van alle betrokken partijen.

Uit de bevraging van Cultuur Lokaal³⁶ blijkt dat twee op drie gemeenten ervoor gekozen hebben om de cultuurbeleidscoördinator horizontaal te positioneren ten opzichte van de andere leidinggevende cultuurambtenaren, dus naast de bibliothecaris en de directeur van het cultuurcentrum. De helft hiervan heeft geen aanvullende (leidinggevende) opdracht, anderen leiden de cultuurdienst of het gemeenschapscentrum.

De cultuurbeleidsplanning verplicht de gemeenten om de bevolking te betrekken bij de opmaak van het plan: bij de verzameling van de gegevens, het kritisch beoordelen van de bestaande situatie, het aangeven van noden en behoeften, de formulering van visie en de keuze van doelstellingen. Alle coördinatoren hebben inmiddels deze inspraakproef doorstaan³⁷. De helft van de cultuurbeleidscoördinatoren uit kleinere gemeenten (minder dan 18.000 inwoners) zijn tevreden over de respons op hun inspraakinitiatieven, in grotere gemeenten is dit maar een derde. In grote gemeenten zijn er ook meer actoren en is het communicatief proces complexer. In een derde van de gemeenten was de respons behoorlijk, maar twintig van de 93 collega's waren ontgoocheld over het resultaat van hun inspanningen.

3.2.5 Andere cultuurambtenaren en hun relatie tot de cultuurraad

Ter ondersteuning van de adviesraden wijst de gemeente een medewerker aan. Dit is bijgevolg een ambtenaar van de gemeente. Een cultuurambtenaar staat veelal aan het hoofd van de culturele dienst, begeleidt de cultuurraad, verwerkt subsidieaanvragen enz. Hij wordt in de praktijk ook wel

³⁵ De Kepper, M. et al (2002).

³⁶ Cultuur Lokaal: bevraging positie cultuurbeleidscoördinatoren

³⁷ Cultuur Lokaal: bevraging positie cultuurbeleidscoördinatoren

cultuurfunctionaris genoemd, terwijl deze titel eigenlijk slaat op een medewerker van het cultuurcentrum. In vele gemeenten wordt de benaming echter voor beide functies gehanteerd. Het is mogelijk dat de huidige cultuurambtenaar de functie van cultuurbeleidscoördinator overneemt. Dat betekent dat de vroegere cultuurambtenaar zijn oud takenpakket laat vallen en instaat voor het cultuurbeleidsplan. De gemeente vervangt uiteraard best deze persoon want een combinatie van deze opdrachten is niet mogelijk volgens het decreet lokaal cultuurbeleid³⁸.

3.2.6 De schepen van cultuur

Wat is nu precies de rol van een schepen, bevoegd voor cultuur, met betrekking tot het gemeentelijk cultuurbeleid? Naast de algemene bevoegdheden van het schepencollege is er in de nieuwe gemeentewet geen bepaling opgenomen omtrent de rol van een schepen in het gemeentelijk beleid of met betrekking tot een specifiek beleidsdomein.

In de handleiding die VVSG uitbracht omtrent het opstellen van een afsprakennota, worden wel enkele voorstellen gedaan³⁹. Er wordt van de politici verwacht dat ze “visionair” en “sturend” zijn t.a.v. de ontwikkelingen in de samenleving. Dit betekent dat zij niet alleen maar beslissen over dossiers die op de tafel verschijnen maar dat zij “toekomstgericht en vanuit een inhoudelijke en globale visie be-“sturen”. Dit in tegenstelling tot de ambtenaren, waarvan wordt verwacht dat zij “mondig meedenken (ook over de eigen organisatie!)”, “op de juiste manier beleidsvoorbereidend werk leveren” en dat ze “loyaal uitvoeren”.

Op welke wijze de schepen van cultuur hun bevoegdheid invullen en hoe ze staan tegenover de adviesraad, is weinig geweten. Een afsprakennota tussen het gemeentebestuur en de adviesraad kan duidelijkheid scheppen in deze relatie. In een advies van de milieu- en natuurrad van Vlaanderen (MiNaRaad)⁴⁰ is volgende richtlijn opgenomen: *‘Een externe afsprakennota tussen de gemeenteraad en de milieuraad is een onmisbare aanvulling bij het intern huishoudelijk reglement. Ze kan onder meer een precisering omvatten van de logistieke ondersteuning, het takenpakket, de openbaarheid van de adviezen, de minimale termijn waarbinnen advies dient te worden uitgebracht, het minimale aantal vergaderingen, de termijn waarin de gemeente een gemotiveerd standpunt nopens het uitgebrachte advies moet uitbrengen, de wijze waarop de gemeente toezicht zal houden op de door haar aan de milieuadviesraad ter beschikking gestelde financiële middelen.’*

³⁸ www.vca.be

³⁹ VVSG (2004). Goede afspraken maken goede vrienden.

⁴⁰ Milieu- en natuurrad van Vlaanderen. Advies van 5 juli 2001 over de samenstelling en de werking van de milieuadviesraden op het lokaal niveau in Vlaanderen.

4 RESPONS VAN HET ONDERZOEK

Het vervolg van dit onderzoeksrapport beschrijft de resultaten van het onderzoek. We geven u eerst enkele leestips mee:

In de bespreking van de resultaten vindt u de steeds een figuur met de cijfergegevens na de tekst die handelt over deze figuur. Er wordt bij elke figuur aangegeven via welke vragenlijst de gegevens bekomen werden. In de titel van de figuur wordt verwezen naar ofwel de voorzittersvragenlijst ofwel de ledenvragenlijst. Het teken 'f' staat voor de absolute frequentie waarmee een waarde voorkomt. Het percentage in de kolom erop volgend wijst op het aandeel van deze frequentie in het totaal aantal respondenten voor dit item, hetgeen voor de voorzittersvragenlijst 101 bedraagt en voor de ledenvragenlijst 790.

Soms kunnen de antwoorden van een bepaalde subgroep uit de totale populatie gefilterd zijn, bijvoorbeeld de cultuurbeleidscoördinatoren. Deze gegevens zijn gebaseerd op de ledenvragenlijst, maar beperken zich in dit geval tot een populatie van 94 personen⁴¹. De percentages zijn dan ook gebaseerd op deze 94 personen.

Al onze gegevens zijn gebaseerd op een bevraging van de bestuursleden van de cultuurraden in Vlaanderen. Als we spreken over 'leden', hebben we het dus over de 'bestuursleden'.

140 van de 308 gemeenten namen deel aan het onderzoek, hetgeen een responsgraad oplevert van 45.5 %. Het totaal aantal teruggezonden vragenlijsten voor de bestuursleden van de cultuurraad bedraagt 790 of 36.6 %, met een gemiddelde van 5.5 per gemeente. 101 gemeenten of 32.8 % van de gemeenten vulden de vragenlijst voor de voorzitters in.

Figuur 1: Respons voorzitters	f	%
Aantal deelnemende gemeenten in Vlaanderen	101	32.8

Figuur 2: Respons leden	f	%
Aantal deelnemende gemeenten in Vlaanderen	140	45.5

Aantal verzonden vragenlijsten voor de leden	2156	100
Aantal ontvangen vragenlijsten voor de leden	790	36.6

Aantal verzonden vragenlijsten voor de leden per gemeente	7	100
Gemiddeld aantal ingevulde vragenlijsten voor de leden per gemeente	5.5	78.6

⁴¹ Zie figuur 5 voor een weergave van grootte van de gehanteerde subgroepen.

De spreiding van de deelnemende gemeenten naargelang de grootte van de gemeente geeft een representatief beeld. In verhouding zijn er iets minder kleine gemeenten die deelnemen. De grote gemeenten met meer dan 30000 inwoners hebben in verhouding het meeste gereageerd: zowel wat betreft de voorzittersvragenlijst als de ledenvragenlijst, vinden we hier de grootste percentages terug.

Figuur 3: Spreiding van de gemeenten naar aantal inwoners	f	%
Gemeenten met < 15000 inwoners in Vlaanderen	179	100
Gemeenten met < 15000 inwoners die de voorzittersvragenlijst invulden (voorzittersvragenlijst)	49	27.4
Gemeenten met < 15000 inwoners die de ledenvragenlijst invulden (n=140)	69	38.5

Gemeenten met 15 000 tot 30 000 inwoners in Vlaanderen	88	100
Gemeenten met 15 000 tot 30 000 inwoners die de voorzittersvragenlijst invulden (voorzittersvragenlijst)	32	36.4
Gemeenten met 15 000 tot 30 000 inwoners die de ledenvragenlijst invulden (n=140)	39	44.3

Gemeenten met > 30 000 inwoners in Vlaanderen	41	100
Gemeenten met > 30 000 inwoners die de voorzittersvragenlijst invulden (voorzittersvragenlijst)	20	48.8
Gemeenten met > 30 000 inwoners die de ledenvragenlijst invulden (n=140)	32	78

De respons per provincie laat zien dat ongeveer de helft van de Antwerpse, Brabantse en West-Vlaamse gemeenten deelnamen aan het onderzoek. In Limburg en Oost-Vlaanderen werd de kaap van 1 op 3 ruimschoots overschreden.

Figuur 4: Spreiding van de gemeenten van de voorzitters naar provincie (voorzittersvragenlijst)	f	%
Aantal gemeenten in Antwerpen	70	100
Antwerpse gemeenten die de voorzittersvragenlijst invulden	25	35.7
Antwerpse gemeenten die de ledenvragenlijst invulden	36	51.4

Aantal gemeenten in Limburg	44	100
Limburgse gemeenten die de voorzittersvragenlijst invulden	13	29.6
Limburgse gemeenten die de ledenvragenlijst invulden	18	40.9

Aantal gemeenten in Oost-Vlaanderen	65	100
Oost-Vlaamse gemeenten die de voorzittersvragenlijst invulden	12	18.5
Oost-Vlaamse gemeenten die de ledenvragenlijst invulden	23	35.4

Aantal gemeenten in Vlaams-Brabant	65	100
Vlaams-Brabantse gemeenten die de voorzittersvragenlijst invulden	26	40
Vlaams-Brabantse gemeenten die de ledenvragenlijst invulden	32	49.2

Aantal gemeenten in West-Vlaanderen	64	100
West-Vlaamse gemeenten die de voorzittersvragenlijst invulden	22	34.4
West-Vlaamse gemeenten die de ledenvragenlijst invulden	31	48.4

Onbekende gemeenten die de voorzittersvragenlijst invulden	3	----
Onbekende leden die ledenvragenlijst invulden	6	----

Wat de functie van de bestuursleden is, valt af te lezen uit onderstaande tabel. Behoren tot een categorie sluit niet uit dat men niet tot één van de andere categorieën kan behoren. Zo bijvoorbeeld kan een beroepskracht lid zijn van een deelraad. Van een aantal respondenten (2.2%) beschikken we niet over de nodige informatie om te achterhalen tot welke subgroep zij behoren. Meer dan de helft van respondenten behoort uiteraard tot de categorie van de vrijwilligers van de verenigingen. De voorzitters van de cultuurraden zijn in zeer kleine mate vertegenwoordigd in deze respons. De reden hiervoor is vermoedelijk het feit dat zij reeds de andere vragenlijst invulden.

Figuur 5: Aandeel in respons volgens categorie leden (ledenvragenlijst)	f	%
Aantal schepenen die de ledenvragenlijst invulden	62	7.9
Aantal cultuurambtenaren die de ledenvragenlijst invulden	94	11.9
Aantal voorzitters die de ledenvragenlijst invulden	32	4
Aantal beroepskrachten die de ledenvragenlijst invulden	60	7.6
Aantal deskundigen die de ledenvragenlijst invulden	76	9.6
Aantal vrijwilligers van verenigingen die de ledenvragenlijst invulden	449	56.8
Aantal leden van een deelraad die de ledenvragenlijst invulden	162	20.5

5 CULTUUR IN DE STAD OF GEMEENTE

De cultuurraad is geen opzichzelfstaande entiteit, maar maakt deel uit van een bepaalde lokale omgeving. Naar aanleiding van het nieuwe decreet zijn in heel wat gemeenten veranderingsprocessen op gang gebracht en kan deze situatie nogal verschillen van plaats tot plaats. Ook de wijze waarop de cultuurraad ingebed is in het lokale weefsel en hoe deze zich verhoudt tot de inwoners van de gemeente, is uiteenlopend.

5.1 LOKALE SITUATIE

Ongeveer driekwart van de deelnemende gemeenten heeft een cultuurbeleidscoördinator aangeworven naar aanleiding van het nieuwe decreet. 70 % beschikt over een cultuurcentrum of een gemeenschapscentrum. Ruim één deelnemende gemeente op vier moet het zonder deze culturele infrastructuur stellen.

10 % geeft aan zowel een gemeenschapscentrum als een cultuurcentrum op zijn grondgebied te hebben, terwijl dit volgens het decreet niet mogelijk is. Dit wijst op een verkeerde inschatting of een beperkte kennis van de lokale situatie of van het decreet bij de voorzitters van de cultuurraden. Dit is zeker een aandachtspunt in het uitzetten van een begeleidingstraject.

Figuur 6: Situatie lokaal cultuurbeleid (voorzittersvragenlijst)	
Cultuurbeleidscoördinator	74.3 %
Gemeenschapscentrum	50 %
Enkel gemeenschapscentrum	37 %
Cultuurcentrum	36.4 %
Enkel cultuurcentrum	22.8 %
Gemeenschapscentrum of cultuurcentrum	70.3 %
Gemeenschapscentrum en cultuurcentrum	10.9 %
Gemeenschapscentrum noch cultuurcentrum	25.75 %

Het aantal culturele organisaties in een gemeente verschilt uiteraard sterk; bij de gemeenten die deelnamen aan het onderzoek varieert dit aantal tussen de 2 en de 355, met een gemiddelde van 90,5 organisaties. Meer dan de helft van de gemeenten heeft tussen de 51 en de 100 culturele organisaties. Ruim 20 % van de gemeenten heeft meer dan 100 organisaties binnen haar grenzen.

Figuur 7: Aantal culturele organisaties in de gemeente (voorzittersvragenlijst)	f	%
0 TOT 50	23	22,8
51 TOT 100	57	56,4
101 TOT 200	17	16,8
201 TOT 300	3	3,0
301 TOT 355	1	1,0

De jeugdraad, sportraad, de bibliotheekcommissie en de milieuraad zijn in bijna alle deelnemende gemeenten aanwezig. De seniorenraden en de commissies voor ruimtelijke ordening zijn er eveneens goed vertegenwoordigd. De helft van de deelnemende gemeenten richtte een welzijnsraad in en één gemeente op zes een huisvestingscommissie. Een adviesraad voor een deelgemeente of bepaalde wijk in de gemeente vinden we terug in een kwart van de deelnemende gemeenten.

Figuur 8: Aanwezige adviesraden in de gemeente (voorzittersvragenlijst)	
Jeugdraad	100 %
Sportraad	94 %
Seniorenraad	86.1 %
Bibliotheekcommissie	94.1 %
Milieuraad	97 %
Welijnsraad	49.5 %
Commissie ruimtelijke ordening	82.2%
Wijk- of dorpsraad	25.7 %
Huisvestingscommissie	15.8%

Een cultuurraad is vertegenwoordigd binnen andere gemeentelijke raden en structuren. In meer dan de helft van de deelnemende gemeenten is er een vertegenwoordiging van de cultuurraad in een overleg tussen de verschillende gemeentelijke adviesraden, in de algemene vergadering van het cultuur- of gemeenschapscentrum en in de bibliotheekraad. De cultuurraad participeert in iets mindere mate aan een regionaal overleg tussen de cultuurraden, in de milieuraad en de gemeentelijke commissie ruimtelijke ordening.

Figuur 9: Vertegenwoordiging van de cultuurraad in andere structuren (voorzittersvragenlijst)	
Overleg tussen de verschillende gemeentelijke adviesraden	50 %
Regionaal overleg tussen cultuurraden	37 %
Algemene vergadering van het cultuurcentrum/ gemeenschapscentrum	55 %
Raad van bestuur van het cultuurcentrum/ gemeenschapscentrum	57 %
Bibliotheekraad	58 %
Milieuraad	29.7 %
Gemeentelijke commissie ruimtelijke ordening (GeCoRo)	27.7 %

De cultuurraad kan op verschillende manieren betrokken worden bij de opmaak van een cultuurbeleidsplan. In 57.4% van de deelnemende gemeenten maakten leden van de cultuurraad deel uit van de stuurgroep die het cultuurbeleidsplan geschreven heeft; ongeveer één cultuurraad op vijf richtte deze stuurgroep zelf op. Deze percentages liggen zeer hoog, aangezien er op dit ogenblik een cultuurbeleidsplan werd geschreven in 211 van de 308 gemeenten oftewel 65%.

De meeste cultuurraden brachten advies uit over het beleidsplan en een relatief groot aantal kon ook tussentijds zijn zegje doen.

Figuur 10: Wijze van betrokkenheid van de cultuurraad bij de opmaak van het cultuurbeleidsplan (voorzittersvragenlijst)	
(Leden van de) cultuurraad maakten deel uit van de stuurgroep die het cultuurbeleidsplan geschreven heeft	57.4 %
De cultuurraad heeft een stuurgroep opgericht die het cultuurbeleidsplan geschreven heeft	21.8 %
De cultuurraad heeft tussentijds (in)formeel advies uitgebracht over delen van het cultuurbeleidsplan	45.5 %
De cultuurraad heeft advies uitgebracht over het cultuurbeleidsplan op het einde van het proces	56.6 %

5.2 RELATIE MET DE BREDE BEVOLKING

In één op drie deelnemende gemeenten wordt de bevolking nooit geraadpleegd over het gemeentelijk cultuurbeleid via de cultuurraad. Dit wil niet zeggen dat de bevolking in deze gemeenten geen inspraak heeft in het beleid. Het kan bijvoorbeeld dat de cultuurbeleidscoördinator de bevolking via andere kanalen bevroegt, maar er geen inspraak is via de cultuurraad.

Indien er wel een raadpleging van de bevolking plaatsvindt via de cultuurraad, gebeurt dit meestal eenmalig voor de opmaak van het cultuurbeleidsplan. Het komt eveneens voor dat men een bevraging organiseert naar aanleiding van het cultuurbeleidsplan, maar dat dit niet de enige bevraging is. Men gaat de bevolking voorts eerder raadplegen wanneer de nood zich aandient dan systematisch inspraak in het beleid te voorzien.

Figuur 11: Raadpleging van de brede bevolking via de cultuurraad (voorzittersvragenlijst)	
Neen, nooit	31.3 %
Ja, eenmalig voor het cultuurbeleidsplan	45.5 %
Ja, wanneer het nodig is over specifieke thema's	28.3 %
Ja, jaarlijks over het algemeen beleid	17.2 %
Ja, met een andere reden	1 %

De meest voorkomende wijze van bevraging is het afnemen van vragenlijsten (40.4 %). Ook de organisatie van een hoorzitting komt voor in 28% van de deelnemende gemeenten die de bevolking raadplegen. Ongeveer één gemeente op zes probeert de bevolking te bereiken via speciale activiteiten.

Figuur 12: Wijze van raadpleging indien de brede bevolking geraadpleegd wordt via de cultuurraad (voorzittersvragenlijst)	
via hoorzittingen	28.3 %
via vragenlijsten	40.4 %
via speciale activiteiten	17.2 %
via bewonersplatformen	5.1 %
Andere	5.1 %

Het informeren van de brede bevolking over de activiteiten van de cultuurraad gebeurt in elke deelnemende gemeente. Meestal via de website van de gemeente of via het gemeentelijk infoblad. Eén gemeente op vijf gebruikt hiervoor de eigen website; evenveel gemeenten doen beroep op de pers of geven een eigen infokrantje uit.

De verenigingen krijgen eveneens een belangrijke rol toebedeeld in het verspreiden van informatie. Niet als enige kanaal, maar eerder als aanvulling op andere kanalen. In hoeverre de verenigingen de verkregen informatie effectief doorspelen naar de brede bevolking is wel de vraag. Uit verdere vraagstelling blijkt dat de afgevaardigden het doorgeven van informatie verkregen in de cultuurraad naar hun vereniging, niet als een belangrijke taak zien (zie hiervoor fig. 64 op pg. 70). Bijgevolg zal het informeren van de brede bevolking via de verenigingen vermoedelijk in zeer beperkte mate gebeuren.

Daar deze informatie afkomstig is van de voorzitters van de cultuurraad, kunnen we ons afvragen wat de oorzaak is van deze opvatting. Ofwel schatten de voorzitters de situatie verkeerdelijk in, ofwel hebben ze een realistisch zicht op de situatie, maar doen ze er hun ogen voor dicht. In dat geval is er een duidelijk gebrek aan zelfkritiek op te merken.

Figuur 13: Informeren van de brede bevolking over de activiteiten van de cultuurraad (voorzittersvragenlijst)	
Neen, nooit	0 %
Ja, via de website van de gemeente	63.6 %
Ja, via de website van de cultuurraad	19.2 %
Ja, via het gemeentelijk infoblad	88.9 %
Ja, via de verenigingen	69.7 %
Ja, via een andere weg (reclamefolders, pers,...)	19.2 %

6 STRUCTUUR EN SAMENSTELLING VAN DE CULTUURRAAD

6.1 ALGEMENE STRUCTUUR

Ongeveer elke cultuurraad is een feitelijke vereniging. De vzw structuur wordt slechts in zeldzame gevallen gebruikt. Het grootste aantal cultuurraden heeft als structuur één orgaan met adviesbevoegdheid over alle culturele materies. Slechts één op tien kiest voor een werking met sectorale deelraden met adviesbevoegdheid over hun sectorale materie en een cultuurkoepel met adviesbevoegdheid over de algemene lijnen van het gemeentelijk cultuurbeleid. Naar aanleiding van het decreet werd de structuur wel gewijzigd in 64.3% van de deelnemende cultuurraden.

Figuur 14: Rechtspersoonlijkheid van de cultuurraad (voorzittersvragenlijst)	
Geen rechtspersoonlijkheid	1 %
Een vereniging zonder winstoogmerk (vzw)	5.1 %
Een feitelijke vereniging	93.9 %

Figuur 15: Algemene structuur van de cultuurraad (voorzittersvragenlijst)	
Een cultuurraad met adviesbevoegdheid over alle culturele materies	88.5 %
Sectorale deelraden met adviesbevoegdheid over hun sectorale materie en een cultuurkoepel met adviesbevoegdheid over de algemene lijnen van het gemeentelijk cultuurbeleid	11.5 %
Wijziging van structuur naar aanleiding van het decreet lokaal cultuurbeleid van 2001	64.3 %

Een apart orgaan binnen de structuur van de cultuurraad wordt meestal gevormd naar aanleiding van activiteiten; dit komt voor in bijna 40 % van de deelnemende gemeenten. Het cultuurbeleidsplan dient voor een kwart van de cultuurraden als basis voor deelraden of werkgroepen.

Een territoriaal gegeven wordt zelden gebruikt als basis voor een deelraad. Opvallend is dat in 16.8 % van de cultuurraden een afzonderlijke verenigingsraad opgenomen is in de structuur.

De subsidieverlening gebeurt ook bij een kwart van de raden in een afzonderlijke werkgroep. Voor adviesverlening worden minder vaak afzonderlijke werkgroepen in het leven geroepen.

Figuur 16: Algemene structuur van de cultuurraad (voorzittersvragenlijst)	
Een verenigingsraad	16.8 %
Territoriale deelraden	4 %
Deelraden of werkgroepen op basis van activiteiten	39.6 %
Deelraden of werkgroepen op basis van het cultuurbeleidsplan	25.7 %
Werkgroepen voor subsidieverlening	25.7 %
Werkgroepen voor adviesverlening	11.9 %

6.2 DEELRADEN

Volgens de leden van de cultuurraden werkt men in 55 % van de gevallen met sectorale deelraden. Nochtans geven de voorzitters maar een percentage deelraden aan van 11.5 %. We kunnen bijgevolg besluiten dat, ook binnen één cultuurraad, niet iedereen dezelfde omschrijving hanteert van het begrip deelraden. De bestuursleden hanteren een bredere definitie dan hun voorzitter. Het kan hier bijvoorbeeld gaan om het aanzien van werkgroepen als deelraden.

De hoge frequentie waarmee men een neutraal antwoord geeft, kan wijzen op een gebrek aan mening over het werken met deelraden, doordat men geen deelraden heeft binnen de cultuurraad of omdat men er zelf geen deel van uitmaakt.

De leden van het bestuur zien voordelen in het werken met deelraden, het merendeel van de respondenten is eerder positief, zij het niet met grote overtuiging. De deelraden brengen volgens hen nieuwe mensen met zich mee, vergroten de betrokkenheid van de leden en komen de inhoud van de discussies ten goede. De bestuursleden geven aan dat deelraden zorgen voor meer dynamiek door het bundelen van gemeenschappelijke interesses en tegelijkertijd een evenwichtigere inbreng van de sectoren mogelijk maken. Ook het mogelijk maken van een wederzijdse ondersteuning van de verenigingen wordt gezien als een positief punt.

De mogelijk bezwaren worden eerder tegengesproken dan bevestigd. Men is het in het algemeen niet eens met het feit dat de deelraden afbreuk zouden doen aan de samenwerking en het debat, of dat de deelraden een achteruitgang zouden betekenen naar het eigen deelgebied. Men heeft niet het gevoel verloren te lopen in de deelraden en deelraden verzwakken de cultuurraad evenmin, maar men lijkt toch te twijfelen. Een grote meerderheid vindt dat de deelraden het beste spontaan ontstaan uit de cultuurraad. Dit kan een gevolg zijn van de verwarring met de werkgroepen in de definitie van de deelraden.

Een noodzakelijke investering voor het werken met deelraden vanuit praktisch oogpunt wordt wel bevestigd. Men ziet de deelraden als een grote tijdsinvestering voor de cultuurdienst en voor het dagelijks bestuur van de cultuurraad. Men vindt dat de deelraden het beste zelfredzaam zouden zijn. Deelraden vragen volgens de leden een goede planning en een strakke agenda en moeten regelmatig vergaderen om werkbaar te zijn; één op vier vindt zelfs dat de deelraden omwille van de vergaderdruk niet haalbaar zijn.

Figuur 17: Attitude ten opzichte van het werken met deelraden (ledenvragenlijst)	Helemaal % oneens %	Eerder oneens %	Noch oneens, noch eens %	Eerder eens %	Helemaal eens %
Het bundelen van gemeenschappelijke interesses zorgt voor meer dynamiek	1	1	27,6	47,5	23
Deelraden vergroten de betrokkenheid van de leden van de cultuurraad	1,5	6	29,8	44,6	18,1
Deelraden vragen een goede planning en een strakke agenda	0,8	4,1	33,5	48,2	13,4
Deelraden moeten regelmatig vergaderen om alles vlot te laten verlopen	2,1	6,6	30,4	49,8	11
Deelraden ontstaan het beste spontaan vanuit de cultuurraad	1,5	9,6	30,4	41,5	16,9
Deelraden maken een evenwichtige inbreng van de sectoren mogelijk	1,2	6,2	35,1	47,2	10,3
Deelraden zorgen voor diepgaandere inhoudelijke discussies	2,1	6	36,2	41,1	14,6
Deelraden maken wederzijdse ondersteuning van de verenigingen mogelijk	1,9	7,4	38,4	43,5	8,8
Deelraden zijn een grote tijdsinvestering voor de cultuurdienst	3,1	10,4	34,8	38,5	13,3
Deelraden brengen veel nieuwe mensen met zich mee	1,7	12,5	35,8	44	6
Deelraden zijn een grote tijdsinvestering voor het dagelijks bestuur	4,5	13,1	34,5	36,1	11,9
Deelraden moeten zelfredzaam zijn	4,5	13,2	39,7	34,9	7,8
Deelraden zijn niet haalbaar door een grote vergaderdruk	10,2	24,9	38	21	5,9
Men loopt verloren in de deelraden	16,1	28,2	36,6	14,3	4,8
Deelraden verzwakken de cultuurraad	19,7	34,2	27,7	13,2	5,2
Deelraden doen afbreuk aan het debat en de samenwerking	13,9	33,3	30,7	13,2	3,5
Deelraden zijn terug naar af. terug naar het eigen deelgebied	13	27,6	43	11,6	4,7

Figuur 18 is een weergave van de gehanteerde schaal voor het meten van de houding ten opzichte van deelraden, waarvan het resultaat af te lezen is in figuur 19. Deze schaal is gebaseerd op de antwoordcategorieën van Figuur 17 en werd bekomen door middel van een factoranalyse, uitgevoerd met varimaxrotatie, waarbij slechts 1 relevante dimensie werd weerhouden, namelijk de houding ten opzichte van deelraden. De factoranalyse waarbij de geselecteerde items op 1 factor gedwongen werden, geeft het resultaat af te lezen in figuur 18. In functie van de interne consistentie werden de variabelen die negatief geformuleerd waren (de oorspronkelijke nrs. 1, 4, 8, 11 en 15) in omgekeerde volgorde gecodeerd. Cronbach's Alpha, een maat voor de betrouwbaarheid van een schaal die het beste boven de 0.70 ligt, bedraagt hier 0.869, hetgeen dus wijst op een goede schaal.

Figuur 18: schaal voor het meten van de attitude ten opzichte van deelraden (ledenvragenlijst)	Component/1	Corrected item total correlation
Deelraden doen afbreuk aan het debat en de samenwerking	0.666	0.586
Deelraden maken een evenwichtige inbreng van de sectoren mogelijk	0.643	0.555
Deelraden verzwakken de cultuurraad	0.762	0.678
Deelraden zijn terug naar af, terug naar het eigen deelgebied	0.691	0.595
Deelraden vergroten de betrokkenheid van de leden van de cultuurraad	0.759	0.686
Men loopt verloren in de deelraden	0.791	0.704
Deelraden zorgen voor diepgaandere inhoudelijke discussies	0.575	0.500
Deelraden maken wederzijdse ondersteuning van de verenigingen mogelijk	0.639	0.548
Deelraden zijn niet haalbaar door een grote vergaderdruk	0.700	0.585
Het bundelen van gemeenschappelijke interesses zorgt voor meer dynamiek	0.503	0.421

Wanneer we de score op deze schaal bekijken voor de bestuursleden van de cultuurraden, krijgen we volgende verdeling in attitude ten opzichte van deelraden (fig. 19). We zien een positieve houding bij één lid op vijf en een negatieve houding bij één lid op vier, hetgeen het op het eerste zicht positieve beeld toch enigszins nuanceert.

Figuur 19: Attitude ten opzichte van deelraden (ledenvragenlijst)	
Uitgesproken positieve attitude ten opzichte van deelraden	20 %
Onverschillige attitude ten opzichte van deelraden	55 %
Negatieve attitude ten opzichte van deelraden	25 %

Het uitvoeren van een 1-way ANOVA test, die een vergelijking maakt tussen de gemiddelde scores van bepaalde groepen, toont ons bovendien dat de grote gemeenten en steden met meer dan 30 000 inwoners positiever staan ten opzichte van het werken met deelraden dan de kleine gemeenten met minder dan 15 000 inwoners.

Wat betreft de rol binnen de cultuurraad zien we een significant verschil in de attitude ten opzichte van het werken met deelraden tussen de afgevaardigden van de verenigingen die werken met vrijwilligers en de cultuurambtenaren. De cultuurambtenaren staan positiever tegenover het werken met deelraden dan de vrijwilligers.

6.3 ALGEMENE VERGADERING

Het gemiddeld aantal leden van de algemene vergadering van een cultuurraad bedraagt hier 78.2, waarbij het niet noodzakelijk zo is dat elk lid een afzonderlijke organisatie vertegenwoordigt. Meer dan de helft van de algemene vergaderingen hebben 51 tot 100 leden. Een 30 % van de cultuurraden heeft minder dan 50 leden in de algemene vergadering, één op zes meer dan 100.

Figuur 20: Aantal leden in de algemene vergadering (voorzittersvragenlijst)	f	%
0 TOT 50	31	30,7
51 TOT 100	53	52,5
101 TOT 200	14	13,9
201 TOT 300	2	2,0
301 TOT 355	1	1,0

Het grootste deel van de leden van de algemene vergadering zijn de afgevaardigden van de verenigingen die werken met vrijwilligers, gemiddeld zijn dit er 65.4. Bijna de helft van de cultuurraden heeft tussen de 51 en de 100 afgevaardigden van de verenigingen die werken met vrijwilligers.

Als we kijken naar de grootte van een algemene vergadering en het aantal vrijwilligers dat daarbinnen actief is, komen we op de volgende verhouding: gemiddeld 84 % van de leden van een algemene vergadering zijn vrijwilligers van de verenigingen.

Figuur 21: Aantal vrijwilligers van de verenigingen in de algemene vergadering(voorzittersvragenlijst)	f	%
0 TOT 50	39	38,6
51 TOT 100	49	48,5
101 TOT 200	11	10,9
201 TOT 300	1	1,0
301 TOT 355	1	1,0

De organisaties die werken met beroepskrachten worden gemiddeld vertegenwoordigd door twee personen. Meer dan de helft van de cultuurraden heeft geen afgevaardigden van organisaties die werken met beroepskrachten.

Figuur 22: aantal organisaties die werken met beroepskrachten in de algemene vergadering (voorzittersvragenlijst)	f	%
GEEN	45	57,7
1 TOT 5	23	29,5
6 TOT 10	9	11,5
31 TOT 40	1	1,3

De deskundigen doen het gemiddeld iets beter dan de beroepskrachten: een cultuurraad heeft gemiddeld 3.2 deskundigen in haar rangen. Toch heeft ook hier bijna één derde van de raden geen deskundigen.

Figuur 23: aantal deskundigen in de algemene vergadering (voorzittersvragenlijst)	f	%
GEEN	25	30,9
1 TOT 5	44	54,3
6 TOT 10	10	12,3
11 TOT 20	1	1,2
21 TOT 30	1	1,2

Een algemene vergadering vindt gemiddeld 2 à 3 keer per jaar plaats. Slechts 7 % van de algemene vergaderingen komen meer dan 4 keer per jaar samen.

Figuur 24: aantal samenkomsten van de algemene vergadering per jaar (voorzittersvragenlijst)	F	%
1 TOT 3	90	92,8
4 TOT 8	7	7,2

De gemiddelde vergadering duurt een kleine twee uur. Een kleine twintig procent doet er langer dan 2 uur over.

Figuur 25: duur van de algemene vergadering in minuten (voorzittersvragenlijst)	f	%
30 TOT 60 MIN	8	7,9
61 TOT 120 MIN	73	72,3
121 TOT 180 MIN	20	19,8

Hoe belangrijk men de aanwezigheid van bepaalde personen in de cultuurraad inschat, is af te lezen uit figuur 26. De aanwezigheid van de cultuurbeleidscoördinator of -ambtenaar wordt gezien als het belangrijkste: 96 % van de respondenten vindt dit minstens eerder belangrijk. De afgevaardigden van de verenigingen die met vrijwilligers werken en de schepen van Cultuur worden eveneens door meer dan 9 op 10 respondenten als belangrijk ervaren. De aanwezigheid van de afgevaardigden van het cultuur- of gemeenschapscentrum vindt men belangrijker dan die van de afgevaardigden van de organisaties die werken met beroepskrachten. De bibliotheekcommissie komt hier nog na, maar haalt toch nog positieve stem van zes respondenten op tien. De deskundigen op cultureel gebied worden belangrijk geacht (86.3 %), terwijl men tegenover de personen met andere deskundigheden, zoals bijvoorbeeld inspraak of organisatie, onverschilliger staat. Het feit dat andere gemeentelijke adviesraden vertegenwoordigd zijn in de cultuurraad is slechts belangrijk voor 4 op 10.

De politieke partijen zijn niet welkom volgens ruim 70 % van de respondenten, terwijl bijna 10 % hun aanwezigheid wel belangrijk vindt. De 20 % 'noch eens, noch oneens' is in dit geval moeilijk te interpreteren. Het lijkt moeilijk te geloven dat 1 op 5 van de leden van de cultuurraad hierover geen mening hebben, aangezien de aanwezigheid van politieke mandatarissen één van de hete hangijzers voor de adviesraden is. We beschouwen een lidmaatschap van een adviesraad als politieke participatie via buiten-politieke structuren. Toch blijkt men een beetje 'vies' te zijn van politiek. Uit het vervolg van het onderzoek blijkt dat er zich hier een paradox bevindt. De leden hebben sterke banden met politieke partijen; 25 % is in het bezit van een partijkaart⁴², 16 % van hen is zelfs actief lid of bestuurslid van een partij. Zelfs als we in rekening brengen dat de helft van deze actieve leden schepenen zijn (8 % van de leden), dienen we in het opzetten van een begeleidingstraject rekening te houden met dit aantal en met deze paradox.

⁴² zie figuur 54.

Figuur 26: Attitude ten opzichte van belang dat onderstaande personen deel uitmaken van de cultuurraad (ledenvragenlijst)	Onbelangrijk %	Eerder onbelangrijk %	Noch onbelangrijk, noch belangrijk %	Eerder belangrijk %	Belangrijk %
Cultuurbeleidscoördinator/ functionaris/ambtenaar	0.5	0.1	3.2	19.6	76.5
Afgevaardigden van culturele organisaties die met vrijwilligers werken	0	0.5	3.6	30.6	65.2
Schepen van cultuur	0.8	2.4	6	28.8	62
Deskundigen op cultureel gebied	0.8	3.1	9.8	42.5	43.8
Afgevaardigden van het cultuur- of gemeenschapscentrum	1.6	2.5	16.5	50.3	29.1
Afgevaardigden van culturele organisaties die met beroepskrachten werken	1.7	4.7	21.4	39.6	32.5
Afgevaardigde van de bibliotheekcommissie	4.8	9.8	23.6	39.9	22
Deskundigen op een ander dan cultureel gebied	3.2	13	35.8	34.1	13.9
Afgevaardigden van andere gemeentelijke adviesraden	7	17.1	35.4	29.6	10.8
Leden van de politieke partijen	44.4	25.9	20.7	6.2	2.8

6.4 DAGELIJKS BESTUUR

Niet elke cultuurraad werkt met een dagelijks bestuur, 11% doet het zonder. Een dagelijks bestuur telt gemiddeld 12 leden. Een kwart van de cultuurraden telt 7 tot 10 leden, 15 % telt er minder, bijna 60 % telt meer dan 10 leden.

Figuur 27: Aantal leden in het dagelijks bestuur (voorzittersvragenlijst)	f	%
4 tot 6 leden	15	15,8
7 tot 10 leden	24	25,3
11 tot 15 leden	37	38,9
16 tot 20 leden	12	12,6
21 tot 30 leden	7	7,4

Het dagelijks bestuur komt gemiddeld zo'n 8 à 9 keer samen per jaar. 15 % komt meer dan tien keer samen, 17 % minder dan tweemaandelijks.

Figuur 28: aantal bestuursvergaderingen per jaar (voorzittersvragenlijst)	f	%
1 tot 5	17	17,3
6 tot 10	66	67,3
11 tot 15	12	12,2
16 tot 20	3	3,1

Het bestuur wordt in drie kwart van de cultuurraden verkozen door de algemene vergadering. In één op de drie cultuurraden is het toegankelijk voor ieder geïnteresseerd lid van de cultuurraad, maar potentiële leden worden ook wel persoonlijk aangesproken. Indien er deelraden zijn, komt het voor dat het bestuur bestaat uit de afgevaardigden van deze deelraden.

Figuur 29: Wijze van aanstelling van de bestuursleden (voorzittersvragenlijst)	
Het bestuur wordt verkozen door de algemene vergadering	76.2 %
Het bestuur is toegankelijk voor elk geïnteresseerd lid van de cultuurraad	30.7 %
Potentiële leden worden persoonlijk aangesproken	13.9 %
Het bestuur bestaat uit de afgevaardigden van de deelraden	13.9 %
Andere	4 %

6.5 VERTEGENWOORDIGDE SECTOREN

Een andere dimensie om de samenstelling van de cultuurraad te bekijken zijn de vertegenwoordigde sectoren. De amateurkunsten, podiumkunsten en het sociaal-cultureel werk behuizen de top drie. Sport en architectuur en Vormgeving zijn het minst vertegenwoordigd.

Naast de culturele sectoren werd gepeild naar de aanwezigheid van de schepen van cultuur, de cultuurbeleidscoördinator, een vertegenwoordiging van het cultuur- of gemeenschapscentrum en de politieke fracties. Deze laatsten zijn vertegenwoordigd in bijna 1 cultuurraad op zes.

Figuur 30: Vertegenwoordigde sectoren of instanties in de cultuurraad (voorzittersvragenlijst)	
Schepen van cultuur	97.0 %
Amateurkunsten	90.1 %
Podiumkunsten	90.1 %
Socio-cultureel werk	89.1 %
Muziek	88.1 %
Heemkunde	78.2 %
Cultuurbeleidscoördinator	74.3 %
Beeldende kunsten	73.3 %
Bibliotheken	70.3 %
Erfgoed	65.3 %
Toerisme	48.5 %
Cultuur- of gemeenschapscentrum	44.6 %
Archieven, bewaarbibliotheken en documentatiecentra	42.6 %
Letteren	42.6 %
Cultuurspreiding	40.6 %
Media en film	34.7 %
Sociaalartistieke projecten	34.0 %
Musea	32.7 %
Cultuurproducenten	26.7 %
Politieke fracties	16.8 %
Sport	13.9 %
Architectuur en vormgeving	08.9 %

Het belang dat gehecht wordt aan de vertegenwoordiging van de sectoren in de cultuurraad ligt in dezelfde lijn als de huidige samenstelling. De amateurkunsten en de podiumkunsten en muziek worden het belangrijkste gevonden, gevolgd door de beeldende kunsten en het sociaal-cultureel werk. Ook hier hinken architectuur en vormgeving en de sport achterop.

Vervolgens kunnen we de vergelijking maken tussen de rangorde van de vertegenwoordigde sectoren (fig. 30) en de rangorde van het belang dat aan deze sectoren gehecht wordt (fig. 31). Dan zien we dat er toch een aantal sectoren zijn die men belangrijk vindt, maar die in de realiteit in mindere mate vertegenwoordigd zijn in de cultuurraad, zoals onder andere de musea. Ook zijn er sectoren in de realiteit relatief sterk vertegenwoordigd, terwijl ze niet zo belangrijk worden geacht in de cultuurraad, zoals het toerisme.

Figuur 31: Attitude ten opzichte van het belang dat onderstaande sectoren deel uitmaken van de cultuurraad (ledenvragenlijst)	Onbelangrijk %	Eerder onbelangrijk %	Noch onbelangrijk, noch belangrijk %	Eerder belangrijk %	Belangrijk %
Amateurkunsten	0.1	0.3	5.3	34.2	60.1
Podiumkunsten	0.3	1.1	5.6	41.8	51.3
Muziek	0.3	0.7	6.3	42.3	50.5
Beeldende kunsten	0.3	0.8	10.7	41.3	46.9
Socio-cultureel werk	0.9	2.1	10	41	46
Heemkunde	0.3	1.7	12.4	42.2	43.4
Erfgoed	0.1	1.8	13.7	41.6	42.7
Letteren	0.4	1.2	16.1	43.1	39.2
Musea	0.1	1.3	16.2	41.3	41
Cultuurspreiding (cultuurcentrum, organisatoren van bv. kroegentocht)	2.0	2.7	16.7	42	36.7
Sociaalartistieke projecten	1.3	3.2	20.1	44	31.3
Cultuurproducenten	1.4	3.8	20.2	41.4	33.3
Archieven, bewaarbibliotheken en documentatiecentra	0.9	6.0	19.7	36.9	36.5
Media en film	0.5	3.3	19.8	42.8	33.5
Toerisme	2.6	9.5	23.3	39.7	24.9
Architectuur en vormgeving	1.8	7.2	30.4	35.2	25.5
Sport	19.4	24.3	29.8	17.2	9.3

6.6 DESKUNDIGEN

De cultuurproducenten zijn vertegenwoordigd als deskundige in de helft van de cultuurraden die deskundigen in huis hebben, gevolgd door deskundigen op het gebied van de kunsten, het sociaal-cultureel werk en het erfgoed. Deskundigen voor inspraak- en participatie of organisatie zijn niet vaak aanwezig in de raden. De inhoud lijkt hier te primeren op het proces. Nochtans zou een procesmatige ondersteuning een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan een kwalitatieve upgrading van de adviesraad.

Figuur 32: Deskundigheden van de aanwezige deskundigen in de cultuurraden (voorzittersvragenlijst)	%
Cultuurproductie (vb. medewerker toneelgezelschap, kunstenaar, muzikant,...)	51.6
Kunsten (beeldende kunsten, podiumkunsten, letteren,...)	45.7
Sociaal-cultureel werk (vormingsinstellingen, bewegingen, verenigingen,...)	37.9
Erfgoed (musea, archieven, volkscultuur,...)	37.9
Cultuurtoeleiding (medewerker cultuurcentrum, organisator kroegentocht)	31.6
Cultuurbeleid (actualiteit en regelgeving)	26.3
Cultuuraanbieders (vb. medewerker museum, concertorganisator,...)	25.3
Culturele infrastructuur (tentoonstellingsruimten, concertzalen,...)	22.3
Cultuurmanagement (vrijwilligersbeleid, marketing, communicatie,...)	22.1
Inspraak en participatie	13.7
Organisatie (beheer, financiën,...)	8.5
Andere: ...	6.4

De meeste leden zijn positief over de aanwezigheid van de deskundigen in de cultuurraad. Hetgeen het meeste aanspreekt is de verrijking die de verschillende invalshoeken brengt. Hiertegenover poneert men met evenveel overtuiging dat de ervaringsdeskundigheid van de verenigingen eveneens zeer belangrijk is. Ook vindt men dat de inbreng van een deskundige sterk afhankelijk is van diens persoonlijkheid. Maar slechts weinigen beweren geen nood te hebben aan deskundigen.

De meeste leden blijken er toch zeker van te zijn dat goede deskundigen voordelen opleveren. Hun aanwezigheid levert niet alleen gezonde discussies en onderbouwde adviezen op, maar het komt veel facetten van de werking ten goede. Zo groeien de actoren meer naar elkaar toe.

Deskundigen hebben volgens de leden meer inzicht in wat mogelijk is dan in wat nodig is, maar het verwijt dat ze enkel vanuit de eigen achtergrond kijken en niet geïnteresseerd zijn in alle onderwerpen, wordt door de meerderheid tegengesproken. Een kleine één op vijf leden geeft aan dat de aanwezigheid van deskundigen spanningen oplevert.

Figuur 33: Mening over de aanwezigheid van de deskundigen in de cultuurraad (ledenvragenlijst)	Helemaal oneens %	Eerder oneens %	Noch oneens, noch eens %	Eerder eens %	Helemaal eens %
Andere invalshoeken zijn een verrijking binnen de cultuurraad	0,2	0,6	9,0	56,6	33,7
De ervaringsdeskundigheid in de verenigingen is ook erg belangrijk	0,4	1,2	12,0	54,3	32,2
Of een deskundige een meerwaarde is, hangt af van de persoonlijkheid	1,2	3,5	15,1	55,0	25,1
De aanwezigheid van deskundigen levert gezonde discussies op	1,2	3,7	17,5	56,5	21,2
De adviezen zijn meer onderbouwd door de inbreng van de deskundigen	1,4	3,1	18,6	54,0	22,9
Deskundigen hebben een goed inzicht in wat mogelijk is	0,4	3,9	20,9	52,1	22,7
De deskundigheid komt veel facetten van de werking ten goede	0,8	2,4	24,5	55,4	17,0
Deskundigen hebben een goed inzicht in wat nodig is	1,2	3,7	27,9	53,0	13,9
Deskundigen zijn niet geïnteresseerd in alle onderwerpen	3,3	19,9	34,4	28,5	13,9
Deskundigen kijken enkel vanuit hun eigen achtergrond	10,1	29,9	32,1	23,8	4,2
Dankzij de deskundigen groeien de culturele actoren meer naar elkaar toe	3,8	11,6	57,7	22,4	4,6
De aanwezigheid van deskundigen levert spanningen op	14,4	32,7	33,9	16,0	3,0
We hebben geen nood aan deskundigen omdat we zo'n rijk veld hebben	29,2	35,3	24,0	8,5	3,0

Deze positieve kijk op de aanwezigheid van deskundigen in de cultuurraad is opmerkelijk als men in acht neemt dat het om een erg nieuw fenomeen gaat voor de cultuurraden, hetgeen in het begin heel wat onduidelijkheid gecreëerd heeft en weerstand opgeroepen heeft.

Toch kunnen we deze positieve toon iets nuanceren door middel van verdere analyse. We kunnen vanuit deze gegevens een schaal opstellen voor het meten van de attitude ten opzichte van deskundigen. De door middel van factoranalyse behouden items zijn weergegeven in figuur 34. Ook de correlatie van elke item met de som van de overige items is er af te lezen. De Cronbach's Alpha, die wijst op de betrouwbaarheid van de verkregen schaal, bedraagt 0.875.

Figuur 34: Schaal voor het meten van de attitude ten opzichte van deskundigen	Component/1	Corrected item total correlation
De adviezen zijn meer onderbouwd door de inbreng van de deskundigen	0.820	0.741
De aanwezigheid van deskundigen levert gezonde discussies op	0.817	0.731
Deskundigen hebben een goed inzicht in wat mogelijk is	0.775	0.693
Andere invalshoeken zijn een verrijking binnen de cultuurraad	0.596	0.486
De deskundigheid komt veel facetten van de werking ten goede	0.768	0.673
Deskundigen hebben een goed inzicht in wat nodig is	0.767	0.701
Dankzij de deskundigen groeien de culturele actoren meer naar elkaar toe	0.629	0.553

38 % van de leden van de cultuurraden blijkt een positieve houding te hebben ten opzichte van de aanwezigheid van deskundigen in de cultuurraad. Slechts 5 % spreekt zich negatief uit.

Figuur 35: Attitude ten opzichte van deskundigen in de cultuurraad (ledenvragenlijst)	%
Positieve attitude ten opzichte van deskundigen in de cultuurraad	38
Onverschillige attitude ten opzichte van deskundigen in de cultuurraad	57
Negatieve attitude ten opzichte van deskundigen in de cultuurraad	5

De deskundigen zelf staan duidelijk positiever tegenover hun aanwezigheid in de cultuurraad dan de vrijwilligers van de verenigingen, zo blijkt uit een one-way ANOVA test, die de gemiddelden van verschillende groepen met elkaar vergelijkt. We konden hier een significant verschil vaststellen, terwijl de andere categorieën een eerder gelijklopende attitude hebben. De houding tegenover deskundigen verschilt niet naargelang het om een grote of kleine gemeente gaat.

Over het aantrekken en behouden van deskundigen in de cultuurraad hebben de leden niet echt een uitgesproken mening. In het merendeel van de raden worden de deskundigen voorgedragen door de leden of worden ze benoemd onder die leden, meestal worden ze gevraagd door het bestuur, maar vaak komen ze zich ook gewoon aanbieden. Iets minder dan de helft geeft aan dat de deskundigen benoemt zijn omdat het decreet dit verlangde.

Figuur 36: het aantrekken van deskundigen (ledenvragenlijst)	Helemaal oneens	Eerder oneens	Noch oneens, noch eens	Eerder eens	Helemaal eens
Het bestuur heeft deskundigen gevraagd of ze in de raad willen zetelen	14,0	12,8	11,6	33,7	27,9
De leden van de raad hebben deskundigen voorgedragen	17,3	8,6	19,8	32,1	22,2
De deskundigen hebben zich aangeboden na openstelling van de vacature	19,0	13,1	26,2	23,8	17,9
De deskundigen zijn personen die reeds deel uitmaakten van de raad en omwille van hun kennis en kunde benoemd zijn tot deskundigen	26,4	11,5	23,0	28,7	10,3
De deskundigen zijn benoemd om officieel in orde te zijn met het decreet	32,9	14,1	24,7	18,8	9,4

Men vindt het relatief moeilijk om deskundigen aan te trekken omdat ze overbevraagd zijn. Er is ook een voorkeur voor vrijwillige deskundigen boven professionelen omwille van de beschikbaarheid van tijd. Er wordt van hen verwacht dat ze permanent lid zijn, alhoewel men een tijdelijk beroep op deskundigen niet geheel afwijst. Of ze als verkozenen in het bestuur dienen te zetelen of dat ze hun bijdrage ook via de algemene vergadering kunnen leveren, laat men in het midden.

Figuur 37: de plaats die de deskundige dient in te nemen (ledenvragenlijst)	Helemaal oneens	Eerder oneens	Noch oneens, noch eens	Eerder eens	Helemaal eens
We willen dat de deskundigen permanent lid zijn zodat de continuïteit gewaarborgd wordt	8,1	12,8	27,9	29,1	22,1
Het is moeilijk om deskundigen te betrekken omdat ze overbevraagd zijn	13,1	9,5	36,9	22,6	17,9
De deskundigen zetelen beter niet in het bestuur zonder verkozen te zijn	26,7	16,3	17,4	20,9	18,6
We doen liever tijdelijk beroep op deskundigen als we ze nodig hebben	16,1	18,4	17,2	19,9	18,4
Deskundigen kunnen via de algemene vergadering niet veel bijdragen	24,4	23,3	22,1	17,4	12,8

Men heeft weinig zicht op wat de motivatie van de deskundigen is om te zetelen in de cultuurraad. Wel verkiest men de vrijwillige deskundigen boven de professionelen, maar ze worden in geen geval betaald voor hun inbreng. Men is er voorts niet over eens of motivatie een kwestie is van zichtbaarheid van resultaat of de manier van werken. Een kleine 60 % is het niet eens met de uitspraak dat de deskundigen nooit komen.

Figuur 38: het behouden van deskundigen(ledenvragenlijst)	Helemaal oneens	Eerder oneens	Noch oneens, noch eens	Eerder eens	Helemaal eens
Je hebt meer aan vrijwillige deskundigen dan aan professionelen omdat ze meer bereid zijn om 's avonds te vergaderen	4,5	11,2	25,8	34,8	23,6
Deskundigen moeten resultaat zien van hun inbreng, anders haken ze af	17,6	16,5	28,2	24,7	12,9
We hebben deskundigen, maar ze komen bijna nooit	31,7	28,0	18,3	15,9	6,1
De deskundigen haken snel af doordat de manier waarop we in de cultuurraad werken anders is dan ze gewoon zijn	26,2	27,4	31,0	11,9	3,6
We betalen de deskundigen voor hun inbreng	83,5	5,9	9,4	1,2	0,0

6.7 AMBTENAREN

De ondersteuning van de cultuurraad vanuit de cultuurdienst wordt niet overal door dezelfde functie waargenomen. In bijna de helft van de deelnemende gemeenten is een cultuurambtenaar, een medewerker van de cultuurdienst, belast met deze taak. Ongeveer de helft hiervan is de enige persoon die de cultuurraad ondersteunt.

Een cultuurbeleidscoördinator is in 71.3 % van de cultuurraden bezig met de opvolging van de cultuurraad, wetende dat er in 74.3 % van de deelnemende gemeenten een cultuurbeleidscoördinator aangeworven is. In meer dan de helft van deze gemeenten is hij de enige persoon die de cultuurraad opvolgt.

In een minderheid van de gemeenten heeft men deze taak toevertrouwd aan een cultuurfunctionaris, een stafmedewerker van het cultuurcentrum. De cultuurfunctionaris staat er zelden alleen voor, maar wordt meestal bijgestaan door een cultuurambtenaar of de cultuurbeleidscoördinator.

Een relatief vaak voorkomende situatie is deze waarbij de opvolging verzorgd wordt door zowel de cultuurbeleidscoördinator als een cultuurambtenaar.

Figuur 39: Ambtenaren belast met de opvolging van de cultuurraad (ledenvragenlijst)	%
Een cultuurambtenaar/ administratief medewerker van de cultuurdienst	48.9
Een cultuurfunctionaris (<i>stafmedewerker van het cultuurcentrum</i>)	8.5
Een cultuurbeleidscoördinator	71.3
Enkel een cultuurambtenaar	23.4
Enkel een cultuurfunctionaris	1
Enkel cultuurbeleidscoördinator	43.6
Een cultuurbeleidscoördinator en een ambtenaar	23.4

De taken die uitgevoerd worden door de persoon die belast is met de opvolging van de cultuurraad kunnen uiteenlopend zijn. Opvallend is dat elk van de opgenoemde taken in ruime mate uitgevoerd worden (fig. 40). Uitschieters situeren zich voornamelijk op het gemeentelijk niveau: hij/zij is een noodzakelijke link met het gemeentebestuur, neemt de cultuurraad mee in de opmaak van het cultuurbeleidsplan en overlegt met gemeentelijke diensten en adviesraden, maar ook met andere gemeenten. Voorts zorgt hij/zij in belangrijke mate voor informatie over de praktische haalbaarheid van adviezen en zorgt voor continuïteit. Een sterke invloed op de cultuurraad komt minder tot uiting. Ook op het vlak van methodiekondersteuning voelen de leden geen al te sterke inbreng.

Het is interessant om te kijken hoe de schepenen bevoegd voor cultuur hun cultuurambtenaar evalueren (fig. 41). Wat opvalt is dat de mening van de schepenen redelijk gelijklopend is met die van de bestuursleden. Ook de schepenen is het grotendeels eens met de opgesomde taken voor de ambtenaar. De schepenen erkent bovendien het belang van de cultuurambtenaar in functie van de continuïteit. Ruim 75 % geeft aan meegenomen te worden door de cultuurambtenaar in een lange termijnvisie.

Ook de cultuurambtenaren beantwoordden deze vraag; hetgeen we kunnen beschouwen als een zelfevaluatie op het vlak van hun takenpakket met betrekking tot de cultuurraad (fig. 42). 8 % van de cultuurambtenaren antwoordde niet op de vraag naar hun takenpakket binnen de cultuurraad. Elke antwoordmogelijkheid van deze vraag werd bovendien door gemiddeld 14.3 % van de ambtenaren beantwoord met 'noch eens, noch oneens'.

Ook de cultuurambtenaar heeft een gelijklopende mening over zijn/haar functie in vergelijking met de bestuursleden van de cultuurraad en de schepenen. Het is spijtig dat de ambtenaren niet meer als procesbegeleider gezien worden. De helft van de cultuurambtenaren beschouwt zichzelf 'eerder' als procesbegeleider, terwijl 30 % hier van overtuigd is, maar 20 % dit niet zo ziet. De mening van de schepenen bevoegd voor cultuur over dit item is zelfs iets uitgesprokener: 40 % is het volledig eens met de stelling dat hij/zij een procesbegeleider is; 44% is het hier eerder eens mee en 16 % is het hier oneens mee. Bovendien is de helft van de schepenen, en dat is iets meer dan bij de bestuursleden, het eens met het feit dat de ambtenaar de cultuurraad beïnvloedt en stuurt. Ook de ambtenaren zelf geven voor ongeveer 40 % aan invloed uit te oefenen op de adviesraad.

Figuur 40: Attitude ten opzichte van de taken uitgeoefend door de ambtenaar (ledenvragenlijst)	Helemaal oneens %	Eerder oneens %	Noch oneens, noch eens %	Eerder eens %	Helemaal eens %
Hij/zij is een noodzakelijke link met het gemeentebestuur	1.3	2.4	8.6	42	45.7
Hij/zij heeft een voorbereidende functie mbt de vergaderingen	1.7	2.1	11.5	39.6	45.1
Hij/zij neemt de cultuurraad mee in de opmaak van het beleidsplan	3.4	3.1	9.9	40.9	42.6
Hij/zij overlegt met de gemeentelijke diensten en adviesraden	2.1	2.3	12.5	47.9	35.2
Hij/zij geeft informatie over de praktische haalbaarheid van adviezen	2.4	4.4	15.6	50.1	27.6
Hij/zij zorgt voor continuïteit	1.9	4	16.7	44.6	32.9
Hij/zij houdt contact met andere gemeenten	2	4.4	16.6	43.3	33.7
Hij/zij coördineert de activiteiten	3	6.2	15.5	44.2	31.1
Hij/zij zorgt voor inhoudelijke input, hij snijdt thema's aan	4	4	18.8	44.7	28.6
Hij/zij bevraagt de mensen, weet wat er leeft bij de mensen	2.8	6.5	17.4	43.8	29.4
Hij/zij maakt het verslag van de cultuurraad	14	8.1	6.7	22.1	49
Hij/zij overbrugt de kloof tussen het beleid en het veld	4	5.9	24.3	44.6	21.2
Hij/zij is de spilfiguur in het netwerk	3.4	6.8	24.1	36.8	28.9
Hij/zij neemt de schepen mee in een lange termijnvisie	4.7	8.8	26.9	35.9	23.7
Hij/zij is een procesbegeleider	2.8	5.5	23.7	43.1	24.9
Hij/zij brengt andere manieren van vergaderen en overleggen aan	4.9	11.5	37.7	33	12.9
Hij/zij beïnvloedt, stuurt de cultuurraad	8.1	14.9	32.6	30.4	14

Figuur 41: Attitude ten opzichte van de taken uitgevoerd door de cultuurambtenaar volgens de schepen bevoegd voor cultuur (ledenvragenlijst)	Helemaal oneens %	Eerder oneens %	Noch oneens, noch eens %	Eerder eens %	Helemaal eens %
Hij/zij is een noodzakelijke link met het gemeentebestuur	0,0	0,0	8,5	37,3	54,2
Hij/zij zorgt voor continuïteit	0,0	1,7	5,1	44,1	49,2
Hij/zij heeft een voorbereidende functie mbt de vergaderingen	0,0	1,7	6,8	40,7	50,8
Hij/zij overlegt met de gemeentelijke diensten en adviesraden	0,0	3,4	6,9	53,4	36,2
Hij/zij houdt contact met andere gemeenten	0,0	1,7	10,0	46,7	41,7
Hij/zij neemt de cultuurraad mee in de opmaak van het beleidsplan	0,0	3,6	8,9	26,8	60,7
Hij/zij coördineert de activiteiten	0,0	5,1	8,5	37,3	49,2
Hij/zij geeft informatie over de praktische haalbaarheid van adviezen	0,0	1,7	13,6	55,9	28,8
Hij/zij is een procesbegeleider	0,0	5,3	10,5	43,9	40,4
Hij/zij zorgt voor inhoudelijke input, hij snijdt thema's aan	1,7	3,4	12,1	46,6	36,2
Hij/zij is de spilfiguur in het netwerk	0,0	3,4	15,5	39,7	41,4
Hij/zij bevraagt de mensen, weet wat er leeft bij de mensen	0,0	3,4	16,9	39,0	40,7
Hij/zij overbrugt de kloof tussen het beleid en het veld	0,0	3,4	16,9	57,6	22,0
Hij/zij maakt het verslag van de cultuurraad	10,0	6,7	5,0	26,7	51,7
Hij/zij neemt de schepen mee in een lange termijnvisie	0,0	3,3	20,0	45,0	31,7
Hij/zij brengt andere manieren van vergaderen en overleggen aan	0,0	8,6	39,7	34,5	17,2
Hij/zij beïnvloedt, stuurt de cultuurraad	0,0	16,9	32,2	33,9	16,9

Figuur 42: Zelfevaluatie van de cultuur-ambtenaar over de door hem uitgevoerde taken (ledenvragenlijst)	Helemaal oneens %	Eerder oneens %	Noch oneens, noch eens %	Eerder eens %	Helemaal eens %
Hij/zij is een noodzakelijke link met het gemeentebestuur	2,3	4,7	2,3	39,5	51,2
Hij/zij heeft een voorbereidende functie mbt de vergaderingen	1,1	1,1	5,7	38,6	53,4
Hij/zij overlegt met de gemeentelijke diensten en adviesraden	4,6	1,1	8,0	48,3	37,9
Hij/zij neemt de cultuurraad mee in de opmaak van het beleidsplan	6,0	2,4	7,2	28,9	55,4
Hij/zij houdt contact met andere gemeenten	1,1	6,9	12,6	41,4	38,6
Hij/zij is een procesbegeleider	4,7	8,1	8,1	50,0	29,1
Hij/zij bevraagt de mensen, weet wat er leeft bij de mensen	3,5	4,7	14,0	45,3	32,6
Hij/zij zorgt voor continuïteit	2,3	5,7	14,8	38,6	38,6
Hij/zij overbrugt de kloof tussen het beleid en het veld	5,8	3,5	14,0	52,3	24,4
Hij/zij maakt het verslag van de cultuurraad	8,0	10,2	5,7	18,2	58,0
Hij/zij geeft informatie over de praktische haalbaarheid van adviezen	4,6	5,7	13,8	44,8	31,0
Hij/zij zorgt voor inhoudelijke input, hij snijdt thema's aan	3,4	6,8	14,8	45,5	29,5
Hij/zij coördineert de activiteiten	5,7	10,2	12,5	38,6	33,0
Hij/zij neemt de schepen mee in een lange termijnvisie	5,8	7,0	20,9	38,4	27,9
Hij/zij is de spilfiguur in het netwerk	3,5	11,6	23,3	37,2	24,4
Hij/zij brengt andere manieren van vergaderen en overleggen aan	8,0	17,2	25,3	37,9	11,5
Hij/zij beïnvloedt, stuurt de cultuurraad	4,6	14,9	41,4	34,5	4,6

6.8 SCHEPEN BEVOEGD VOOR CULTUUR

De schepen bevoegd voor cultuur houdt zich in de cultuurraad volgens de bestuursleden bezig met het beantwoorden van vragen, het toelichten van het beleid en de politieke haalbaarheid van adviezen (fig. 43). Wanneer echter een debat moet gevoerd worden over een advies, houdt hij of zij zich in een kwart van de gevallen op de achtergrond. Hij ontwikkelt evenmin het debat of domineert de vergaderingen. Hij is welkom op de vergaderingen en is ook meestal aanwezig.

Hij of zij is op de hoogte van de noden van het veld, behartigt deze belangen in het schepencollege en probeert zoveel mogelijk uit het decreet te halen. Hij draagt bovenal de politieke verantwoordelijkheid voor het beleid. Volgens ruim 60 % van de leden beschouwt de schepen de cultuurraad als een partner in het beleid en volgens 50 % draagt hij zelf nieuwe ideeën aan.

Zijn positie binnen het college wordt noch gepercipieerd als underdog, noch al zwaargewicht; zij het wel dat deze beide items het hoogste aantal onthoudingen van mening kennen.

De Schepen werd gevraagd eveneens te antwoorden op de vraag die gaat over zijn rol in de cultuurraad (fig. 44). We kunnen dit beschouwen als een soort van zelfevaluatie of als het beeld dat de schepenen van zichzelf de wereld willen insturen. Opvallend is dat elke vraag gemiddeld door bijna 40 % van de schepenen blanco gelaten werd. Van diegenen die wel antwoorden, werd elke vraag door gemiddeld 20 % beantwoord door noch eens, noch oneens. Dit komt neer op een derde van de schepenen dat bereid was een mening over zichzelf weer te geven. Gezien de vele onthoudingen, kunnen we weinig betrouwbare halen uit figuur 44.

De cultuurambtenaren kregen eveneens de kans om hun cultuurschepen te evalueren. Deze vraag werd beantwoord door bijna alle cultuurambtenaren; de vragen werden telkens slechts door 1 à 3 personen blanco gelaten. Het percentage 'noch oneens, noch eens'-antwoorden ligt hier wel een paar percent hoger dan bij de schepenen zelf.

Een opmerkelijk verschil ligt hem in de uitspraak 'de schepen kent de noden van het culturele veld'. 92 % van de schepen is het eens met deze uitspraak, terwijl van de cultuurambtenaren hier maar 63,5 % van overtuigd is. De mening van de leden in het algemeen sluit aan bij die van de schepenen.

Figuur 43: Attitude ten opzichte van de schepen bevoegd voor cultuur (ledenvragenlijst)	Helemaal oneens %	Eerder oneens %	Noch oneens, noch eens %	Eerder eens %	Helemaal eens %
De Schepen beantwoordt de vragen van de cultuurraad	0.8	4.7	9.6	45.3	39.5
De Schepen wordt overrompeld in het schepencollege	10.8	21.5	47.5	13.9	6.2
De Schepen behartigt de culturele belangen in het schepencollege	0.4	3.1	11.5	46.6	38.4
De Schepen bemiddelt tussen de verschillende actoren	1.6	5.4	25.1	47.8	20.1
De Schepen doet zijn best zoveel mogelijk uit het decreet te halen	1.7	6	19.7	44.2	28.5
De Schepen draagt de politieke verantwoordelijkheid voor het beleid	0.7	2.6	11.4	41.2	44.2
De Schepen draagt nieuwe ideeën voor en toetst deze aan onze mening	4.7	12.6	31	37.5	14.2
De Schepen geeft informatie over de politieke haalbaarheid van een advies	2	6.8	15.6	50.1	25.4
De Schepen heeft veel informeel contact met de leden van de cultuurraad	4.4	11.6	28.5	38.2	17.3
De Schepen heeft weinig kaas gegeten van cultuur	37.1	29	19.8	10.1	4
De Schepen zwijgt als we over een advies debatteren	18.8	23.6	32.1	19.6	5.9
De Schepen is op de hoogte van waar we mee bezig zijn	0.8	4.5	10.6	49.8	34.2
De Schepen kent de noden van het culturele veld	1.7	6.9	18	48.6	24.8
De Schepen is een politiek zwaargewicht	8.1	16.6	40.6	24.4	10.3
De Schepen licht het beleid op cultureel vlak toe	1.4	8.5	17.2	48.3	24.6
De Schepen neemt onze voorstellen en opmerkingen mee naar het college	0.9	4.1	12.7	45.5	36.8
De Schepen wordt niet toegelaten op de vergaderingen	82.7	9.9	3.5	1.8	2
De Schepen overheerst en domineert de vergaderingen	63.7	21.3	9.8	3.7	1.4
De Schepen weet hoe iets voor te stellen opdat we het zouden goedkeuren	18.3	20.5	38.8	18.1	4.3
De Schepen wil dingen gerealiseerd zien voor de volgende verkiezingen	21.6	20	34.8	16.8	6.8
De Schepen ontwikkelt vaak het debat op een vergadering	19.2	28.5	38.2	12	2.2
De Schepen wordt uitgenodigd op de raad, maar is bijna nooit aanwezig	55.5	21.7	9.8	7.9	5.1
De Schepen ziet de cultuurraad als de partner in zijn beleid	5.2	7.9	24.9	40.9	21.2
De Schepen zoekt nieuwe bestuursleden of deskundigen	23.2	22.7	37.8	13.7	2.6
De culturele opvattingen van de schepen zijn progressiever dan die van de leden van de cultuurraad.	20.1	23.6	43.8	9	3.5

Figuur 44: Zelfevaluatie door de schepen bevoegd voor cultuur(op basis van de ledenvragenlijst)	Helemaal oneens %	Eerder oneens %	Noch oneens, noch eens %	Eerder eens %	Helemaal eens %
De Schepen draagt de politieke verantwoordelijkheid voor het beleid	0,0	0,0	0,0	28,9	71,1
De Schepen is op de hoogte van waar we mee bezig zijn	0,0	0,0	0,0	44,7	55,3
De Schepen neemt onze voorstellen en opmerkingen mee naar het college	2,6	0,0	0,0	31,6	65,8
De Schepen behartigt de culturele belangen in het schepencollege	0,0	0,0	2,6	28,9	68,4
De Schepen beantwoordt de vragen van de cultuurraad	0,0	2,6	2,6	44,7	50,0
De Schepen kent de noden van het culturele veld	0,0	0,0	7,9	57,9	34,2
De Schepen ziet de cultuurraad als de partner in zijn beleid	5,3	0,0	5,3	44,7	44,7
De Schepen bemiddelt tussen de verschillende actoren	0,0	2,7	8,1	64,9	24,3
De Schepen licht het beleid op cultureel vlak toe	0,0	0,0	13,2	44,7	42,1
De Schepen heeft veel informeel contact met de leden van de cultuurraad	0,0	2,7	10,8	62,2	24,3
De Schepen doet zijn best zoveel mogelijk uit het decreet te halen	0,0	2,8	19,4	50,0	27,8
De Schepen draagt nieuwe ideeën voor en toetst deze aan onze mening	0,0	0,0	29,7	51,4	18,9
De culturele opvattingen van de schepen zijn progressiever dan die van de leden van de cultuurraad.	5,4	10,8	35,1	32,4	16,2
De Schepen zoekt nieuwe bestuursleden of deskundigen	10,8	18,9	32,4	32,4	5,4
De Schepen wil dingen gerealiseerd zien voor de volgende verkiezingen	18,9	21,6	24,3	27,0	8,1
De Schepen geeft informatie over de politieke haalbaarheid van een advies	0,0	2,6	65,8	31,6	0,0
De Schepen weet hoe iets voor te stellen opdat we het zouden goedkeuren	13,2	15,8	39,5	26,3	5,3
De Schepen is een politiek zwaargewicht	2,9	8,6	60,0	20,0	8,6
De Schepen zwijgt als we over een advies debatteren	23,7	15,8	34,2	23,7	2,6
De Schepen ontwikkelt vaak het debat op een vergadering	16,2	13,5	54,1	13,5	2,7
De Schepen wordt overrompeld in het schepencollege	26,3	34,2	23,7	7,9	7,9
De Schepen heeft weinig kaas gegeten van cultuur	58,3	22,2	13,9	5,6	0,0
De Schepen wordt uitgenodigd op de raad, maar is bijna nooit aanwezig	76,3	13,2	5,3	2,6	2,6
De Schepen wordt niet toegelaten op de vergaderingen	84,2	13,2	0,0	0,0	2,6
De Schepen overheerst en domineert de vergaderingen	60,5	23,7	15,8	0,0	0,0

Figuur 45: Evaluatie van de schepen door de cultuurambtenaar (op basis van de ledenvragenlijst)	Helemaal oneens %	Eerder oneens %	Noch oneens, noch eens %	Eerder eens %	Helemaal eens %
De Schepen draagt de politieke verantwoordelijkheid voor het beleid	0,0	3,3	7,6	48,9	40,2
De Schepen beantwoordt de vragen van de cultuurraad	0,0	7,5	6,5	51,6	34,4
De Schepen behartigt de culturele belangen in het schepencollege	1,1	3,2	10,8	46,2	38,7
De Schepen is op de hoogte van waar we mee bezig zijn	0,0	5,4	15,1	49,5	30,1
De Schepen neemt onze voorstellen en opmerkingen mee naar het college	1,1	1,1	19,6	52,2	26,1
De Schepen geeft informatie over de politieke haalbaarheid van een advies	1,1	7,5	16,1	53,8	21,5
De Schepen licht het beleid op cultureel vlak toe	2,2	9,7	15,1	57,0	16,1
De Schepen ziet de cultuurraad als de partner in zijn beleid	2,2	7,5	18,3	50,5	21,5
De Schepen bemiddelt tussen de verschillende actoren	1,1	6,5	26,9	55,9	9,7
De Schepen doet zijn best zoveel mogelijk uit het decreet te halen	2,2	12,9	20,4	44,1	20,4
De Schepen kent de noden van het culturele veld	0,0	7,5	29,0	49,5	14,0
De Schepen heeft veel informeel contact met de leden van de cultuurraad	1,1	9,8	30,4	45,7	13,0
De Schepen draagt nieuwe ideeën voor en toetst deze aan onze mening	4,3	20,7	25,0	41,3	8,7
De Schepen is een politiek zwaargewicht	6,5	24,7	30,1	28,0	10,8
De Schepen wil dingen gerealiseerd zien voor de volgende verkiezingen	7,6	18,5	35,9	25,0	13,0
De Schepen weet hoe iets voor te stellen opdat we het zouden goedkeuren	14,3	22,0	31,9	27,5	4,4
De Schepen zwijgt als we over een advies debatteren	20,4	25,8	32,3	19,4	2,2
De Schepen wordt overrompeld in het schepencollege	14,1	29,3	35,9	15,2	5,4
De culturele opvattingen van de schepen zijn progressiever dan die van de leden van de cultuurraad.	12,9	29,0	40,9	9,7	7,5
De Schepen ontwikkelt vaak het debat op een vergadering	11,1	38,9	33,3	15,6	1,1
De Schepen heeft weinig kaas gegeten van cultuur	29,3	28,3	26,1	13,0	3,3
De Schepen zoekt nieuwe bestuursleden of deskundigen	18,5	23,9	42,4	13,0	2,2
De Schepen wordt uitgenodigd op de raad, maar is bijna nooit aanwezig	57,0	24,7	7,5	8,6	2,2
De Schepen overheerst en domineert de vergaderingen	56,0	27,5	7,7	5,5	3,3
De Schepen wordt niet toegelaten op de vergaderingen	84,9	9,7	2,2	2,2	1,1

Door middel van verdere statistische analyse, meer bepaald een factoranalyse, werden twee dimensies weerhouden in de houding van de leden ten opzichte van activiteiten van de schepen in de cultuurraad: de mate waarin de schepen informeert en bemiddelt en de mate waarin hij actief deelneemt aan de vergaderingen en deze eventueel domineert.

Figuren 46 en 47 zijn een weergave van de constructie van elke schaal. Het toont de items die weerhouden werden om samen een goede schaal te vormen. Voor elk item kan u in de laatste kolom van de figuren ook de correlatie aflezen met de som van de overige items. Cronbach's Alpha, een getal dat de mate van betrouwbaarheid van een schaal weergeeft, is voor beide schalen voldoende hoog. De eerste schaal heeft een cronbach's alpha van 0.913; voor de tweede schaal bedraagt dat 0.700.

Figuur 46: Schaal voor het meten van de attitude ten opzichte van de mate waarin de schepen informeert en bemiddelt in de cultuurraad	Component/1	Corrected item total correlation
De Schepen beantwoordt de vragen van de cultuurraad	0.665	0.632
De Schepen behartigt de culturele belangen in het schepencollege	0.745	0.717
De Schepen bemiddelt tussen de verschillende actoren	0.763	0.736
De Schepen doet zijn best zoveel mogelijk uit het decreet te halen	0.763	0.731
De Schepen draagt de politieke verantwoordelijkheid voor het beleid	0.412	0.393
De Schepen draagt nieuwe ideeën voor en toetst deze aan onze mening	0.704	0.660
De Schepen geeft informatie over de politieke haalbaarheid van een advies	0.638	0.605
De Schepen heeft veel informeel contact met de leden van de cultuurraad	0.647	0.600
De Schepen is op de hoogte van waar we mee bezig zijn	0.730	0.691
De Schepen kent de noden van het culturele veld	0.784	0.723
De Schepen licht het beleid op cultureel vlak toe	0.755	0.709
De Schepen neemt onze voorstellen en opmerkingen mee naar het college	0.665	0.633
De Schepen ziet de cultuurraad als de partner in zijn beleid	0.569	0.500

Figuur 47: Schaal voor het meten van de attitude ten opzichte van de mate waarin de schepen actief deelneemt aan de vergaderingen van de cultuurraad (ledenvragenlijst)	Component/1	Corrected item total correlation
De Schepen overheerst en domineert de vergaderingen	0.652	0.406
De Schepen weet hoe iets voor te stellen opdat we het zouden goedkeuren	0.665	0.496
De Schepen wil dingen gerealiseerd zien voor de volgende verkiezingen	0.687	0.521
De Schepen ontwikkelt vaak het debat op een vergadering	0.711	0.530

43 % van de leden geeft aan dat de schepen in voldoende mate bemiddelt en informeert. Bijna evenveel mensen onthouden zich van een mening, terwijl 8 % de indruk heeft dat de schepen weinig informeert en bemiddelt.

74 % van de leden van de cultuurraad geeft aan dat de schepen weinig actief deelneemt aan de vergaderingen. 23 % heeft hier geen mening over; slechts 2% heeft de indruk dat de schepen actief deelneemt.

Figuur 48: Indruk van de mate waarin de schepen informeert en bemiddelt (ledenvragenlijst)	%
Indruk van weinig informatie en bemiddeling door de schepen	8
Onverschillige indruk van informatie en bemiddeling door de schepen	39
Indruk van veel informatie en bemiddeling door de schepen	43

Figuur 49: Indruk van de mate waarin de schepen actief deelneemt aan de vergaderingen (ledenvragenlijst)	%
Indruk van weinig actieve deelname van de schepen aan de vergaderingen	74
Onverschillige indruk van de mate waarin de schepen deelneemt aan de vergaderingen	23
Indruk van veel actieve deelname van de schepen aan de vergaderingen	2

Uit de one-way ANOVA test, die de gemiddelde scores van bepaalde groepen met elkaar vergelijkt, blijkt bovendien dat de schepenen zelf een ander beeld geven van zichzelf dan hetgeen de andere personen aangeven. De schepenen zijn beduidend positiever over de mate waarin zij bemiddelden en informatie verstrekken. De mate van actieve deelname van de schepenen wordt door de schepenen zelf niet anders gepercipieerd dan door de andere categorieën.

Binnen de andere categorieën functies zijn er geen significante verschillen op te merken. Voor beide schalen konden we evenmin een verschil vaststellen naargelang de grootte van de gemeente.

7 LEDEN VAN DE CULTUURRAAD

7.1 PROFIEL

Het profiel van de leden van de cultuurraden splitsen we op naargelang hun functie in de cultuurraad: de schepenen, de cultuurambtenaren, de voorzitters, de afgevaardigden van de verenigingen die werken met vrijwilligers, de afgevaardigden van de verenigingen die werken met beroepskrachten en de deskundigen. Het doorsnee cultuurraadslid is een vijftigjarige man met een relatief hoge opleiding en een bediende- of ambtenarenfunctie.

De schepenen bevoegd voor cultuur zijn gemiddeld 49 jaar oud en voornamelijk mannen. Driekwart behaalde minstens een hogeschooldiploma. De helft van hen is leerkracht of ambtenaar.

De cultuurambtenaren zijn de jongste leeftijdsgroep met een gemiddelde van 36 jaar; ze bevatten ook het grootste aandeel vrouwen: ongeveer de helft. Qua opleiding scoren ze eveneens hoog: 45 % volgde universitair onderwijs.

De voorzitters van de cultuurraden hebben een gemiddeld profiel dat overeenkomt met de afgevaardigden van de verenigingen die werken met vrijwilligers: 55plussers en voor tweederde van het mannelijke geslacht. Ze zijn iets hoger geschoold dan de vrijwilligers en de helft van hen is leerkracht of kaderlid. De vrijwilligers behoren tot uiteenlopende beroeps categorieën.

De afgevaardigden van de verenigingen of organisaties die werken met beroepskrachten lopen tegen de vijftig. 80 % behaalde minstens een hogeschooldiploma. Onder hen vinden we voornamelijk bedienden, ambtenaren en leerkrachten terug.

De deskundigen hebben een leeftijd die gemiddeld eveneens rond de vijftig schommelt. Ook hier zien we vooral bedienden, ambtenaren en leerkrachten.

Het aantal leden van de cultuurraden met een politiek mandaat schommelt tussen de 5 en de 10 % met een uitzondering voor de ambtenaren. De meest voorkomende mandaten zijn deze van schepenen of gemeenteraadslid.

Figuur 50: Demografisch profiel	Algemeen	Schepenen	Ambtenaren	Voorzitters	Vrijwilligers	Beroeps- krachten	Deskundigen
Leeftijd: range	21-84	23-72	22-60	34-70	21-84	22-78	22-77
Leeftijd: gemiddeld	52.5	48.8	36	56	57.2	48.9	51.4
Geslacht: man (%)	63.7	72.6	50.5	65.6	67.1	61.7	66.7
Geslacht: vrouw (%)	36.3	27.4	49.5	34.4	32.9	38.3	33.3

Figuur 51: Opleidingsprofiel (%)	Algemeen	Schepenen	Ambtenaren	Voorzitters	Vrijwilligers	Beroeps- krachten	Deskundigen
Geen	0.4	0	0	0	0.2	0	0
Lager onderwijs	3.3	0	0	3.2	4	1.7	1.3
Lager secundair onderwijs	3.7	1.6	0	0	5.2	3.3	0
Beroeps secundair onderwijs	3.6	0	1.1	3.2	4.5	1.7	4
Technisch secundair onderwijs	12.3	11.3	1.1	9.7	17.5	6.7	5.3
Algemeen secundair onderwijs	13	11.3	8.5	19.4	14.4	6.7	13.3
Hoger onderwijs korte type	28.6	27.4	39.4	25.8	27.9	38.3	32
Hoger onderwijs lange type	12	9.7	4.3	9.7	12.8	18.3	14.7
Universitair onderwijs	22.6	38.7	45.7	29	12.6	23.3	29.3
Andere	0.5	0	0	0	0.9	0	0

Vb figuur 51: 45.7 % van de ambtenaren volgde universitair onderwijs.

Figuur 52: Beroepsprofiel (%)	Algemeen	Schepenen	Ambtenaren	Voorzitters	Vrijwilligers	Beroeps- krachten	Deskundigen
Student(e)	0.8	1.6	0	0	0.7	0	1.3
Niet-buitenhuiskerkend	3	0	0	3.2	5.1	0	0
Arbeid(st)er	9.2	4.9	0	16.1	13.1	5	1.3
Bediende	22.1	16.4	0	16.1	24.9	20	30.7
Kaderlid	13.1	11.5	0	22.6	15.4	6.7	13.3
Ambtenaar	25.5	21.3	100	9.7	12.9	38.3	25.3
Landbouwer	0.4	0	0	0	0.5	0	0
Zelfstandige/vrij beroep	8.6	18	0	3.2	8.3	10	6.7
Leerkracht	15.3	26.2	0	29	17.3	18.3	14.7
Andere	2.1	0	0	0	1.8	0	6.7

Vb figuur 52: 29 % van de voorzitters heeft het beroep van leerkracht.

Figuur 53: Politiek profiel (%)	Algemeen	Schepenen	Ambtenaren	Voorzitters	Vrijwilligers	Beroeps- krachten	Deskundigen
Politiek mandaat	13.6	100	2.1	6.3	8.3	6.8	5.4
Burgemeester	0.7	5.3	0	0	0.2	0	0
Schepen	9.4	94.7	0	0	3.2	1.7	5.4
Gemeenteraadslid	2.2	0	1.1	3.1	3.2	3.4	0
OCMW voorzitter	0	0	0	3.1	0	0	0
OCMW raadslid	0.9	0	0	0	1.5	0	0
Politieraadslid	0.1	0	0	0	0.2	0	0
Districtsraadslid	0.1	0	1.1	0	0	0	0
Andere	0.1	0	0	0	0	1.7	0

Vb figuur 53: 8.3 % van de vrijwilligers beoefent een politiek mandaat. 3.2 % van de vrijwilligers is schepen.

7.2 LOKALE INBEDDING VAN DE LEDEN

De verenigingen waar de bestuursleden van de cultuurraden lid van zijn, kent een uitschieter voor de socio-culturele verenigingen: ongeveer vier op tien is lid van dergelijke vereniging. Eén op vijf is tevens bestuurslid. Een lidkaart van een ziekenfonds of vakbond is vaak te zien, evenals een partijkaart. Ook de verenigingen voor gepensioneerden, de vrouwenbewegingen, de natuurverenigingen en de sportverenigingen hebben heel wat bestuursleden in de cultuurraden. De leden van een muziekgroep zijn talrijk aanwezig, en een groot aantal van hen is bestuurslid in de vereniging.

Figuur 54: Lidmaatschap van vereniging(en) en organisatie(s) (ledenvragenlijst)	Geen lid %	Passief lid %	Actief lid %	Bestuurslid %
Een socio-culturele vereniging (KWB, Davidsfonds, Vermeylenfonds,...)	58,7	11,3	10,0	20,0
Een mutualiteit of ziekenfonds	67,4	27,4	2,3	2,9
Een politieke vereniging of partij	75,7	7,9	6,0	10,5
Een vakbond, een middenstandsorganisatie, beroepsvereniging, organisatie van werkgevers of zelfstandigen	78,3	12,4	4,4	4,8
Een sportvereniging of -club (ook wandelen, schaken)	79,5	3,4	10,8	6,3
Een milieu- of natuurvereniging	83,8	10,8	2,5	2,9
Een vrouwenbeweging (KAV, VIVA,...)	84,3	2,3	5,1	8,4
Een muziekgroep	85,8	1,5	3,8	8,9
Een vereniging voor gepensioneerden	87,6	3,8	4,1	4,6
Een wijk- of buurtcomité (ook carnavalverenigingen, redactie lokaal tijdschrift,..)	88,1	2,7	4,9	4,3
Een vereniging die bejaarden, gehandicapten, kansarmen helpt	88,2	3,4	3,9	4,4
Een religieuze of kerkelijke vereniging	88,8	3,2	3,5	4,4
Een gezinsvereniging	89,7	5,8	1,9	2,5
Een vereniging die ijvert voor internationale vrede of voor ontwikkeling van Derde Wereldlanden	90,1	4,7	3,3	1,9
Een atelier rond beeldende kunsten	91,8	2,4	2,9	2,9
Een hobbyclub (koken, naaien, postzegels verzamelen, wijnproeven)	92,3	2,3	2,5	2,9
Een erfgoedvereniging	93,8	0,4	3,3	2,5
Een jeugdvereniging of -beweging	94,4	1,3	1,6	2,7
Rode Kruis, Vlaams Kruis, vrijwillige brandweer,...	94,6	3,0	2,2	3,0

Een literair gezelschap	94,9	1,3	2,7	1,1
Een film - of fotoclub	95,1	1,0	1,9	2,0
Een toneelvereniging of zangkoor	95,4	0,4	2,0	2,0
Een groepering verbonden aan een plaatselijk café	96,8	1,5	0,8	0,9
Een circusatelier	97,0	1,4	0,9	0,8
Een fanclub	98,2	0,5	0,8	0,5
Een zelfhulpgroep	99,0	0,1	0,3	0,6
De witte comités	99,2	0,3	0,1	0,4
Andere	94,0	0,9	1,5	3,5

Vanuit deze gegevens kunnen we nagaan in welke mate de leden van de cultuurraden lid zijn van meerdere verenigingen en zich bijgevolg in een netwerk bevinden. We kijken hier alleen naar de functie van actief lid of bestuurslid. Zo blijkt dat ongeveer een derde van de leden van de cultuurraden slechts actief lid of bestuurslid is van één enkele vereniging. 23.4 % is minstens actief lid van twee verenigingen. Ongeveer 30 % is actief in minstens drie verenigingen. Dit wijst toch wel op een sterk engagement van de bestuursleden in de cultuurraad in verschillende verenigingen.

Figuur 55: Aantal verenigingen waar men actief lid of bestuurslid is (ledenvragenlijst)	f	%
0	117	14,9
1	250	31,8
2	184	23,4
3	113	14,4
4	59	7,5
5	37	4,7
6	7	,9
7	9	1,1
8	5	,6
9	1	,1
10	2	,3
17	1	,1

Er zijn verschillen vast te stellen naargelang de functie binnen de cultuurraad. De cultuurambtenaren verschillen in significante mate van de schepenen en de vrijwilligers. De schepenen en de vrijwilligers bevinden zich in een redelijk uitgebreid netwerk van gemiddeld meer dan twee verenigingen, terwijl de cultuurambtenaren gemiddeld slechts actief zijn in 1 vereniging. Er werden geen verschillen vastgesteld in de grootte van het netwerk naargelang de grootte van de gemeenten of stad.

We kunnen ook kijken naar het aantal uur dat men per week besteedt aan de verenigingen. Algemeen kan men stellen dat het aantal sterk uiteenloopt, maar men wel tevreden is over deze hoeveelheid tijd.

Figuur 56: Aantal uur die men per week besteedt aan de vereniging(en) (ledenvragenlijst)	Algemeen	Vrijwilligers van de verenigingen
Minder dan 2 uur per week	21 %	13.6 %
Tussen 2 en 5 uur per week	38.5 %	40.1 %
Tussen 5 en 10 uur per week	24 %	29.7 %
Meer dan 10 uur per week	16.4 %	16.6 %

Figuur 57: Attitude ten opzichte van tijdsbesteding aan de vereniging(en) (ledenvragenlijst)	Algemeen	Vrijwilligers van de verenigingen
Te weinig	5.5 %	3.4 %
Eerder te weinig	10.7 %	7.0 %
Noch te weinig, noch te veel	66.1 %	66.9 %
Eerder te veel	15.3 %	20.3 %
Te veel	2.4 %	2.5 %

7.3 HET MANDAAT IN DE CULTUURRAAD

Het record voor jaren lidmaatschap van de cultuurraad ligt op 45 jaar. Gemiddeld is men op dit moment echter zo'n 8 à 9 jaar lid van de cultuurraad. Ongeveer de helft van de leden is nog niet langer dan vijf jaar lid van de cultuurraad, ongeveer 25 % is tussen de 6 en de 10 jaar lid en eveneens 25 % is al meer dan 10 jaar lid van de cultuurraad.

Figuur 58: lengte van lidmaatschap in de cultuurraad (ledenvragenlijst)	f	%
0 TOT 5 jaar	364	49,6
6 TOT 10 jaar	186	25,3
11 TOT 15 jaar	70	9,5
16 TOT 20 jaar	50	6,8
21 TOT 30 jaar	49	6,7
31 TOT 40 jaar	12	1,6
41 TOT 50 jaar	3	0,4

In de vereniging die hen afvaardigt in de cultuurraad houdt men het gemiddeld al 18.3 jaar vol, met een maximum van 57 jaar. Hier is de helft van de bestuursleden van de cultuurraad al meer dan 15 jaar lid van de vereniging die hen afvaardigt in de cultuurraad.

Figuur 59: lengte van lidmaatschap in de vereniging (ledenvragenlijst)	f	%
0 TOT 5 jaar	86	16,4
6 TOT 10 jaar	96	18,3
11 TOT 15 jaar	77	14,7
16 TOT 20 jaar	76	14,5
21 TOT 30 jaar	111	21,2
31 TOT 40 jaar	51	9,7
41 TOT 50 jaar	24	4,6
51 TOT 60 jaar	3	,6

We kunnen hieruit concluderen dat het gemiddelde bestuurslid van de cultuurraad eerst 10 jaar lid is van de eigen vereniging alvorens in de cultuurraad te zetelen. We beschikken niet over gegevens die ons duidelijk kunnen maken hoelang deze personen reeds lid zijn van het bestuur van de cultuurraad.

De bestuursleden van de cultuurraden hebben ook een functie in de vereniging die hen afvaardigt in de cultuurraad. De deskundigen, de ambtenaren en de schepenen zijn hier uiteraard niet weergegeven, aangezien zij geen afgevaardigden zijn van een vereniging of organisatie.

Opmerkelijk is hier de veelvoorkomende bestuursfunctie. 85.2 % is lid van de raad van beheer of het dagelijks bestuur van de vereniging. Slechts een kleine tien percent is lid van de vereniging zonder hierin een bestuursfunctie op te nemen. De helft van de voorzitters van de cultuurraden zijn eveneens voorzitter van het dagelijks bestuur van hun vereniging.

Eén bestuurslid op twintig blijkt een beroepskracht te zijn. De afvaardiging van de verenigingen die werken met beroepskrachten worden niet altijd door deze beroepskrachten waargenomen. 17.8 % is een lid van de raad van beheer, 8.9 % is een vrijwillige medewerker. Een reden hiervoor kan zijn dat er niet zo veel beroepskrachten aan het werk zijn in Vlaanderen en de organisaties zich dan logischerwijs door een vrijwilliger laten vertegenwoordigen in de cultuurraad. Hier is 37.7 % van de vertegenwoordigers van de organisaties die werken met beroepskrachten, effectief beroepskracht. Van de 60 beroepskrachten uit onze steekproef, zijn dat er dus 23.

Figuur 60: Functie in de organisatie van waaruit men is afgevaardigd in de cultuurraad (ledenvragenlijst) (%)	Algemeen	Voorzitters	Vrijwilligers	Beroeps-krachten
Lid van de raad van beheer	20.1	19.4	20.6	17.8
Voorzitter van het dagelijks bestuur	22.9	48.4	24.5	17.8
Lid van het dagelijks bestuur	42.2	22.6	45	17.8
Vrijwillige medewerker zonder bestuursfunctie	9.5	9.7	8	8.9
Stafmedewerker	4.3	0	1.1	33.3
Veldwerker	0.7	0	0.5	4.4
Andere	0.4	0	0.2	0

Een kwart van de bestuursleden van de cultuurraden geeft aan aangesteld te zijn door middel van verkiezing. Bij de voorzitters is dit meer dan de helft. Bij de beroepskrachten beduidend minder.

Een vierde van de deskundigen heeft zelf de vraag gesteld aan de cultuurraad om lid te worden, terwijl dat dit bij de vrijwilligers van de verenigingen slechts één op tien is.

De meest voorkomende wijze van aanstelling is de voordracht door de eigen organisatie. Dit schommelt rond de dertig percent en ligt bij de vrijwilligers van de verenigingen zelfs op bijna de helft. De cultuurraad zelf stelt niet vaak iemand de vraag haar rangen te vervoegen, slechts een kleine 10 % van de leden is op deze manier lid geworden. Bij de deskundigen gebeurt dit vaker, één op vijf werd lid op verzoek van de cultuurraad.

Algemeen zien we ook dat één op vijf van ambtswege lid is van het bestuur van de cultuurraad. Dit omvat uiteraard vooral de beroepskrachten en ambtenaren, die ruim vertegenwoordigd zijn in de respons van het onderzoek. De persoon die aangaf op een andere wijze aangesteld te zijn, werd lid van de cultuurraad op vraag van de schepenen bevoegd voor cultuur.

Figuur 61: Wijze van aanstelling als afgevaardigde in de cultuurraad (ledenvragenlijst) (%)	Algemeen	Voorzitters	Vrijwilligers	Beroeps-krachten	Deskundigen
Door verkiezing	25.6	58.1	33.1	16.7	35.6
Op eigen vraag	11.4	9.7	9.9	8.3	26
Op voorstel van mijn organisatie	32.4	32.3	48.6	30	9.6
Op vraag van de cultuurraad	8.5	0	8.1	10	19.2
Van ambtswege	21.7	0	0.2	35	6.8
Andere	0.4	0	0	0	2.7

Ongeveer 95 % van de leden van de cultuurraden geven aan niet veel nood te hebben gehad aan overtuigingskracht om hun mandaat op te nemen. De voorzitters en de beroepskrachten hebben iets vaker getwijfeld, terwijl de deskundigen zeer gemotiveerd waren.

Figuur 62: Mate van motiveren om mandaat in de cultuurraad op te nemen(ledenvragenlijst) (%)	Algemeen	Voorzitters	Vrijwilligers	Beroeps-krachten	Deskundigen
Heel weinig	70.6	71.9	65.6	67.8	69.4
Eerder weinig	24	18.8	27.9	22	26.4
Eerder veel	5.2	9.4	6.5	8.5	2.8
Heel veel	0.3	0	0	1.7	1.4

De tijd die men bereid is te investeren in het mandaat in de cultuurraad, wordt meestal aangegeven als 'eerder veel'. De schepenen van cultuur zijn hier de grote uitblinkers met maar liefst meer dan 90 % die bereid is veel tijd te investeren. De cultuurambtenaren zijn iets minder enthousiast: een kwart van hen besteedt hier liever niet te veel tijd aan. De beroepskrachten zijn het minst gemotiveerd: bijna de helft wil liever weinig tijd kwijt aan de cultuurraad.

Toch geeft ook één vijfde van de voorzitters aan weinig tijd te willen investeren in het mandaat. De reden hiervoor kan misschien liggen in het feit dat er weinig kandidaten zijn voor het voorzitterschap en degene die uiteindelijk de functie op zich neemt, niet erg gemotiveerd is. De voorzitter kan bovendien al veel tijd besteden in één of meerdere verenigingen waar hij/zij lid van is en niet veel tijd meer overhouden voor de adviesraad.

Een andere oorzaak kan de opvatting zijn dat een voorzitter de cultuurraad leidt, maar dat het uitoefenen van deze coördinerende functie niet noodzakelijk inhoudt dat hij/zij er meer tijd moet in investeren dan een ander lid. Maar dan nog wordt deze tijd bestempeld met ‘weinig’.

Figuur 63: Tijd die men wenst te investeren in het mandaat in de cultuurraad(ledenvragenlijst) (%)	Algemeen	Schepenen	Ambtenaren	Voorzitters	Vrijwilligers	Beroeps-krachten	Deskundigen
Heel weinig	1.9	0	1.2	3.2	2.5	0	1.4
Eerder weinig	34.9	6.1	25.6	19.4	39.3	46.6	25.4
Eerder veel	57.1	71.4	59.8	67.7	55.2	46.6	67.6
Heel veel	6.1	22.4	13.4	9.7	3	6.9	5.6

7.4 TAKEN EN COMPETENTIES

De bestuursleden voeren een aantal taken uit binnen de cultuurraad. Niet elke taak wordt even belangrijk gevonden. In figuur 60 worden ze weergegeven in volgorde van belangrijkheid, gebaseerd op de som van ‘eerder belangrijk’ en ‘belangrijk’ en waarbij de eerste taak de belangrijkste is.

De eerste belangrijke opdracht die ze zichzelf zouden opleggen is het actief participeren aan de vergaderingen van de cultuurraad. Het zwaartepunt ligt hier bij de taken die het niveau van de vereniging overstijgen: het ondersteunen van een kwalitatief cultuurbeleid, medewerking verlenen aan de activiteiten van de cultuurraad en hiervoor zelf voorstellen doen, samenwerking zoeken met andere actoren. In een tweede plaats pas maakt men de terugkoppeling naar de vereniging en gaat men de noden en wensen van de vereniging duidelijk maken in de cultuurraad. Een lid van de cultuurraad wil in de eerste plaats het culturele veld vertegenwoordigen, op de tweede plaats de eigen vereniging en pas daarna de bevolking.

Figuur 64: Attitude ten opzichte van het belang van het uitoefenen van taken als lid van de cultuurraad (ledenvragenlijst)	Onbelangrijk %	Eerder onbelangrijk %	Noch belangrijk, noch onbelangrijk %	Eerder belangrijk %	Belangrijk %
Actief participeren aan de vergadering	0.1	0.7	6.8	38.3	54.1
De totstandkoming van een kwalitatief cultuurbeleid ondersteunen	0.3	0.6	6.1	39.8	53.2
Medewerking verlenen aan de activiteiten van de cultuurraad	0.7	2.2	7.3	43.3	46.6
Samenwerking zoeken met andere actoren	0.6	0.7	13	45	40.7
Voorstellen doen voor activiteiten	0.1	0.7	13.7	39.9	45.6
Het culturele veld vertegenwoordigen	1	1.8	16.3	44.8	36.1
Hetgeen besproken wordt terugkoppelen naar mijn vereniging	4.4	1.9	15.3	45	33.3
Mijn vereniging vertegenwoordigen	6.1	5	17	33.5	38.4
De noden en wensen van mijn vereniging duidelijk maken	5.8	5.3	17.5	36.9	34.5
De werking van mijn vereniging promoten	8.5	5.3	21.4	30.7	34.1
De bevolking vertegenwoordigen	2.3	7.3	26.5	34.7	29.2

De competenties die leden van de cultuurraden volgens zichzelf nodig hebben in de uitoefening van hun mandaat zijn in de eerste plaats een interesse in het culturele veld en het kunnen vergaderen, wat overeenstemt met wat men belangrijke taken acht. Het kunnen organiseren van activiteiten ziet men niet als een belangrijke competentie, terwijl dit wel een belangrijke taak voor hen blijkt te zijn. Competenties zoals openstaan voor vernieuwing, een mening kunnen vormen en realiteitszin hebben, zijn belangrijker dan meer concrete competenties zoals het kunnen interpreteren van beleidsteksten of inzicht hebben in de gemeentelijke administratie en politiek.

Figuur 65: Attitude ten opzichte van belang van persoonlijke eigenschappen en competenties in de uitoefening van het mandaat in de cultuurraad (ledenvragenlijst)	Onbelangrijk %	Eerder onbelangrijk %	Noch belangrijk, noch onbelangrijk %	Eerder belangrijk %	Belangrijk %
Geïnteresseerd zijn in het lokaal cultureel beleid	0	0.1	2.1	27.8	70
Kunnen vergaderen	1.6	2.2	11.3	39.5	45.3
Openstaan voor vernieuwing	0	0.7	4.9	35.5	58.9
Een mening kunnen vormen en verwoorden	0.3	1.5	7.3	43.8	47.1
Realiteitszin hebben	0.4	0.7	8.2	42.2	48.5
Signalen kunnen opvangen en overbrengen	0.1	0.7	8.8	47.0	43.4
Verantwoordelijkheidsgevoel hebben	0.3	1.6	8.8	37.8	51.5
Kunnen denken vanuit het brede culturele veld	0.1	0.7	13.7	39.9	45.6
Geëngageerd zijn in het lokaal cultureel werkveld	0.7	1.8	13.8	39.7	44
Deskundigheid kunnen inbrengen op de vergadering	0.6	3	13	42.2	41.1
Beleidsteksten kunnen interpreteren	0.6	5.8	18.8	40.1	34.7
Kennis hebben van het cultuurbeleid op lokaal en Vlaams niveau	0.7	3.8	17.1	45.9	32.5
Activiteiten kunnen organiseren	2.4	6.5	19	38.9	33.1
Inzicht hebben in de gemeentelijke administratie en politiek	2.9	7.3	21.8	38.9	29.1

8 WERKING VAN DE CULTUURRAAD

8.1 ALGEMEEN

Ongeveer elke cultuurraad heeft een reglement met betrekking tot de interne werking van de raad. Een overeenkomst tussen de cultuurraad en het gemeentebestuur over de wederzijdse rechten en plichten, bestaat in 63 % van de deelnemende gemeenten.

Figuur 66: Interne werking cultuurraad (voorzittersvragenlijst)	
Er bestaat een regeling met betrekking tot de interne werking van de cultuurraad	98 %
Er bestaat een overeenkomst tussen de cultuurraad en het gemeentebestuur ter bepaling van de wederzijdse rechten en plichten	63 %

De algemene werking van de cultuurraad wordt door de leden gescoord op tien punten, waarbij een 0 een zeer slecht aspect van de werking is en 10 een zeer goed aspect. Figuren 67 tot 74 zijn de gegeven scores voor 8 aspecten van de werking van de cultuurraad.

De hoogste gemiddelde score wordt toegekend aan de mogelijkheid die elk lid heeft om te spreken. Voorts krijgt elk aspect minstens een 7 op 10, met een uitzondering voor de inzet van het gemeentebestuur voor de cultuurraad.

Figuur 67: De leiding van de vergaderingen(ledenvragenlijst)	f	%
0 TOT 2	8	1,1
3 TOT 5	53	7,0
6 TOT 8	465	61,8
9 TOT 10	226	30,1

Figuur 68: De mogelijkheid voor elk lid om te spreken	f	%
0 TOT 2	2	0,3
3 TOT 5	24	3,2
6 TOT 8	402	53,0
9 TOT 10	331	43,6

Figuur 69: De thema's die behandeld worden	f	%
0 TOT 2	2	0,3
3 TOT 5	42	5,6
6 TOT 8	563	74,8
9 TOT 10	146	19,4

Figuur 70: De adviezen die geformuleerd worden	f	%
0 TOT 2	7	0,9
3 TOT 5	43	5,8
6 TOT 8	535	71,9
9 TOT 10	159	21,4

Figuur 71: inzet van het gemeentebestuur voor de cultuurraad	f	%
0 TOT 2	21	2,9
3 TOT 5	120	16,3
6 TOT 8	486	66,2
9 TOT 10	107	14,6

Figuur 72: De inzet van de leden voor van de cultuurraad	f	%
0 TOT 2	3	0,4
3 TOT 5	76	10,1
6 TOT 8	522	69,2
9 TOT 10	153	20,3

Figuur 73: De werking van de deelraden	f	%
0 TOT 2	14	2,9
3 TOT 5	48	9,8
6 TOT 8	355	72,3
9 TOT 10	74	15,1

Figuur 74: De werking van de cultuurraad	f	%
0 TOT 2	1	0,1
3 TOT 5	43	5,7
6 TOT 8	534	70,9
9 TOT 10	175	23,2

8.2 WERKINGSMIDDELEN

Administratieve ondersteuning is bijna alle cultuurraden voorzien vanuit het gemeentebestuur. Infrastructuur wordt ter beschikking van de cultuurraad gesteld in bijna één op negen gemeenten. Een geldelijke bijdrage krijgt de cultuurraad in 96 % van de gevallen. Eén op vier cultuurraden die een geldelijke ondersteuning ontvangen, krijgt hierbij ook een pot die te verdelen valt in de vorm van subsidies. Het totale bedrag is in dit geval gemiddeld 8750 euro en schommelt tussen de 1000 en de 60 000 euro. Het werkingsbudget van de cultuurraden waar de subsidiepot geen deel uitmaakt van dit bedrag, loopt eveneens op tot 50 000 euro met een gemiddelde van ongeveer 4000 euro.

Figuur 75: Vormen van ondersteuning (voorzittersvragenlijst)	
De cultuurraad krijgt geldelijke ondersteuning	93.9 %
De cultuurraad krijgt ondersteuning voor infrastructuur	88.9 %
De cultuurraad krijgt ondersteuning voor secretariaat/administratie	96 %

Figuur 76: Werkingsbudget met inbegrip van subsidiepot (voorzittersvragenlijst)	
Aantal cultuurraden met werkingsbudget met inbegrip van subsidiepot	39.6 %
Werkingsbudget van de cultuurraad met inbegrip van subsidiepot: range	€ 1000-€ 58714
Werkingsbudget van de cultuurraad met inbegrip van subsidiepot: gemiddelde	€ 8750

Figuur 77: Werkingsbudget zonder subsidiepot (voorzittersvragenlijst)	
Aantal cultuurraden met werkingsbudget van de cultuurraad zonder subsidiepot	58.4 %
Werkingsbudget van de cultuurraad zonder subsidiepot: range	€ 0- € 50000
Werkingsbudget van de cultuurraad zonder subsidiepot: gemiddelde	€ 4049

Er is geen significant verband tussen het budget van de cultuurraad en de grootte van de gemeente. Ook het aantal culturele organisaties aanwezig in de gemeente heeft geen invloed op de omvang van het budget.

Onderstaande figuur is een weergave van de posten waaraan het werkingsbudget besteed wordt. Zo geeft 82.8 % van de cultuurraden een deel van het budget uit aan activiteiten en evenementen. Meer raden geven geld uit aan de receptie voor de algemene vergadering dan aan deskundigen en sprekers voor die algemene vergadering. De helft van de raden reikt met dit geld ook een cultuurprijs uit. De bijna 10 % van de cultuurraad die hun werkingsbudget besteden aan andere dan de vernoemde mogelijkheden, deden dit vooral ten voordele van uiteenlopende zeer lokale initiatieven of tijdelijke projecten.

Figuur 78: Besteding van het werkingsbudget van de cultuurraad (voorzittersvragenlijst)	
Activiteiten en evenementen	82.8 %
Informatie en documentatie	58.6 %
Receptie voor de algemene vergadering	52.5 %
Administratie	47.5 %
Deskundigen en sprekers	46.5 %
Een cultuurprijs	46.5 %
Subsidies voor de verenigingen	40.4 %
Etentje met het bestuur	15.3 %
Andere	9.1 %

8.3 TAKENPAKKET

Het informeren van de verenigingen over het cultuurbeleid en het verdedigen van hun belangen zijn de twee belangrijkste taken die door de huidige cultuurraden waargenomen worden. In de tweede plaats legt men zich toe op het aankaarten van leemtes in het cultuurbeleid en het geven van advies over culturele materies.

Aan de taken die echter enkel gericht zijn op de verenigingen wordt minder aandacht besteed: het coördineren van de activiteiten van de verenigingen of het organiseren van activiteiten in hun belang, alsook het voorzien van vorming voor de verenigingen, hinken achteraan. Ontmoeting en overleg tussen de verenigingen mogelijk maken, het subsidiereglement opstellen en hen informeren krijgen dan weer wel veel aandacht.

Taken die betrekking hebben op de functie van de cultuurraad als denktank in het bredere veld bevinden weer iets lager in rangorde, zoals het hebben van een signaalfunctie, een denktank zijn of spontaan advies geven. Het raadplegen van doelgroepen of de ruime bevolking, het informeren over het cultuurbeleid ligt nog iets lager.

Wat de leden zelf als belangrijk beschouwen in het takenpakket van een cultuurraad, (dit in tegenstelling tot figuur 79 dat weergeeft waar de aandacht op dit ogenblik naartoe gaat), is weergegeven in figuur 80. De adviesverlening over de culturele materies wordt door de leden als belangrijkste taak van de cultuurraad beschouwd, met 95.7 %.

Het verdedigen van de belangen van de verenigingen is in de huidige cultuurraad een belangrijke taak, maar krijgt van de leden zelf een lagere rangorde. Ze vinden het krijgen van informatie veel belangrijker dan het verdedigen van hun belangen. Ook het opstellen van het subsidiereglement is volgens de leden minder belangrijk.

Hetgeen duidelijk te weinig aandacht krijgt in het huidige takenpakket is volgens de leden het verspreiden van cultuur in de gemeenten of stad. Ook het raadplegen van doelgroepen wordt volgens hen onderschat als we kijken naar het huidige belang dat deze taak volgens de voorzitters krijgt in de cultuurraad.

Figuur 79: Huidig belang van taken van de cultuurraad (ledenvragenlijst)	Niet belangrijk %	Eerder onbelangrijk %	Noch onbelangrijk noch belangrijk %	Eerder belangrijk %	Heel belangrijk %
Culturele verenigingen informeren over het cultuurbeleid	0	1	9.2	35.7	54.1
De belangen van de verenigingen verdedigen	1	4	6.1	38.4	50.5
Leemtes in het cultuurbeleid aankaarten	1	0	10.2	59.2	29.6
Adviesverlening over gemeentelijke culturele materies	2	5.1	4.1	31.6	57.1
Overleg tussen verenigingen en aanzet tot onderlinge samenwerking	3	5.1	11.1	48.5	32.3
Culturele initiatieven van de gemeente ondersteunen	2	7.1	11.2	49	30.6
Het subsidiereglement opstellen	8.2	1.0	11.3	39.2	40.2
Culturele verenigingen informeren over ondersteuningsmogelijkheden	2.1	4.1	14.4	44.3	35.1
Ondersteunen van verenigingen	2.1	7.3	13.5	49	28.1
Ontmoeting tussen verenigingen mogelijk maken	3.1	3.1	18.8	49	26
Cultuur verspreiden in de gemeente of stad	3	6.1	16.2	38.4	36.4
Een denktank zijn, een plaats van discussie	0	9.3	17.5	37.1	36.1
Een signaalfunctie uitoefenen	3.1	5.2	20.6	44.3	26.8
Spontaan advies geven	5	5	19	44	27
Het cultureel gebeuren in de gemeente of stad sturen	7.2	5.2	21.6	42.3	23.7
Ruimere bevolking informeren over het cultuurbeleid	4.1	8.2	21.6	37.1	28.9
Organiseren van activiteiten die de individuele vereniging overstijgt	7.3	10.4	19.8	39.6	22.9
Bepaalde doelgroepen raadplegen op cultureel vlak	4.2	13.5	20.8	41.7	19.8
De ruime bevolking raadplegen op cultureel vlak	9.3	12.4	17.5	45.4	15.5
Het coördineren van de activiteiten van de verenigingen	7.4	15.8	22.1	38.9	15.8
Organiseren van activiteiten in het belang van de verenigingen	9.9	15.8	23.8	34.7	15.8
Vorming organiseren voor de verenigingen	15.8	18.9	28.4	26.3	10.5
Netwerken uitbouwen	17.4	9.8	41.3	30.4	1.1
Oppositie voeren	63.8	16	18.1	1.1	1.1

Figuur 80: Attitude ten opzichte van het belang van taken voor een cultuurraad binnen het gemeentelijk cultuurbeleid (ledenvragenlijst)	Onbelangrijk %	Eerder onbelangrijk %	Noch onbelangrijk, noch belangrijk %	Eerder belangrijk %	Belangrijk %
Adviesverlening over gemeentelijke culturele materies	0.3	0.9	3.1	30.7	65
Culturele verenigingen informeren over het cultuurbeleid	0.1	0.4	5.8	39.7	54
Leemtes in het cultuurbeleid aankaarten	0.5	0.8	7	48.5	43.2
Culturele initiatieven van de gemeente ondersteunen	0.1	1.3	7.4	45.6	45.6
Cultuur verspreiden in de gemeente of stad	0.4	2.5	6.7	40.1	50.3
Culturele verenigingen informeren over ondersteuningsmogelijkheden	0.4	2	8	46.2	43.5
Bepaalde doelgroepen raadplegen op cultureel vlak	0.3	1.1	13.1	50.7	34.9
Overleg tussen verenigingen en aanzet tot onderlinge samenwerking	0.5	2.4	13.6	47.9	35.6
Ondersteunen van verenigingen	0.5	3.7	12.5	46	37.2
Ontmoeting tussen verenigingen mogelijk maken	0.9	2.8	14	49.8	32.5
De belangen van de verenigingen verdedigen	0.5	3.6	14.1	38.3	43.5
Een signaalfunctie uitoefenen	0.5	1.9	17.2	50.5	29.9
Spontaan advies geven	0.3	2	17.6	47.7	32.4
Ruimere bevolking informeren over het cultuurbeleid	1.1	4	15.1	44.4	35.5
Een denktank zijn, een plaats van discussie	0.4	3.2	16.6	43.8	36
Het cultureel gebeuren in de gemeente of stad sturen	1.7	3.2	15	48.1	32
Het subsidiereglement opstellen	1.7	4.9	16.6	39.9	36.8
De ruime bevolking raadplegen op cultureel vlak	1.5	5.1	20.2	43.4	29.9
Organiseren van activiteiten die de individuele vereniging overstijgt	3.5	7.4	20.4	40.1	28.7
Organiseren van activiteiten in het belang van de verenigingen	3.3	7.5	23.3	41.7	24.4
Het coördineren van de activiteiten van de verenigingen	3.6	11.6	23.5	36.6	24.7
Netwerken uitbouwen	3.5	7.5	30	38.5	20.5
Vorming organiseren voor de verenigingen	1.9	10.9	32.8	37.1	17.4
Oppositie voeren	39.1	27.4	21.2	7.6	4.7

8.4 ORGANISATIECULTUUR

Dat elke cultuurraad verschillend is, blijkt uit de antwoorden over de organisatiecultuur. Men houdt zich meestal aan de vooropgestelde agenda, maar een derde van de leden geeft toch aan dat deze verplichte agendapunten zo snel mogelijk worden afgehandeld. De vergadering verloopt eerder formeel, is absoluut geen praatbarak. Men vergadert in een eerder gemoedelijke sfeer. Eén derde van de leden heeft het over vriendschap en het samen iets gaan drinken na de vergaderingen.

Een lid op drie geeft ook aan dat de verenigingen vaak banden hebben met een politieke partij en ongeveer een kwart beaamt het bestaan van concurrentie onder de verschillende verenigingen.

Er wordt zeker informatie gegeven die nuttig is voor de verenigingen, maar een spreker maakt geen betere vergadering. De helft van de respondenten is het niet eens met de stelling dat iedereen mee is met de discussies. Het bestuur is wel overtuigd blij met de inbreng van de deskundigen. Volgens het bestuur zijn de verenigingen dat ook, maar in iets mindere mate.

Figuur 81: Attitude ten opzichte van organisatiecultuur van de cultuurraad (ledenvragenlijst)	Helemaal oneens %	Eerder oneens %	Noch oneens, noch eens %	Eerder eens %	Helemaal eens %
We houden ons aan de agenda die opgesteld is	0.4	3.1	9.8	48.5	38.2
De sfeer op de vergaderingen is gemoedelijk, er wordt al eens gelachen	0.8	4.3	13.1	53.2	28.5
Er wordt informatie gegeven die nuttig is voor de verenigingen	0.7	3.2	16.2	50.7	29.3
Het bestuur is blij met de inbreng van deskundigen of beroepskrachten	1.1	4.6	22.7	49.7	22
Het is een formele vergadering waar belangrijke thema's op tafel komen	1.5	9	21.2	51.6	16.7
De verenigingen zijn blij met de inbreng van deskundigen	1.2	5.5	25.8	40.6	16.9
Het moeten zo interessant mogelijk zijn, anders komt er niemand	6.4	15.8	27.4	33.4	17
Er zijn onderwerpen die elke vergadering opnieuw besproken worden	4	17.8	30.6	33.8	13.7
Iedereen is mee met de discussies	3.2	17	33.4	37.7	8.7
De sfeer is afhankelijk van wie er aanwezig is	11.2	17.9	26.9	32.8	8.4
Het zijn altijd dezelfde mensen die aan het woord zijn	6.4	18.7	34.8	33	7.1
We proberen de verplichte agendapunten zo snel mogelijk af te handelen	6.9	22.5	34.3	25.8	10.5
We gaan na afloop van de vergadering meestal samen iets te drinken	18.8	22.5	22.7	22.8	13.1

Onze cultuurraad bestaat uit vrienden, we kennen elkaar al jaren	10.6	20.5	34.3	22.5	12.1
De verenigingen hebben vaak banden met een politieke partij	10.7	27.9	29.2	24.5	7.7
Er is concurrentie onder de verschillende verenigingen	14.4	30.6	31.4	17.8	5.8
Als er een spreker komt, is het een betere vergadering	8.5	20.3	47.3	19.6	4.2
Het is soms een praatbarak waar geen woord tussen te krijgen is	29.1	39.5	18.8	9.6	3

We vroegen de respondenten de relaties tussen de verschillende actoren van een score op tien te voorzien. De beste relatie is volgens de leden van het bestuur van de cultuurraad deze tussen de voorzitter van de cultuurraad en het bestuur van de cultuurraad. Elke relatie krijgt een ruime voldoende. De minste punten zijn voor de relaties van de algemene vergadering met de schepen, met het schepencollege en met de gemeenteraad.

Punten op tien voor de relatie tussen de cultuurbeleidscoördinator en de schepen (ledenvragenlijst)	f	%
0 TOT 2	7	1,1
3 TOT 5	26	4,0
6 TOT 8	366	56,8
9 TOT 10	245	38,0

Punten op tien voor de relatie tussen de cultuurbeleidscoördinator en het bestuur	f	%
0 TOT 2	9	1,3
3 TOT 5	30	4,4
6 TOT 8	355	52,5
9 TOT 10	282	41,7

Punten op tien voor de relatie tussen de cultuurbeleidscoördinator en de algemene vergadering	f	%
0 TOT 2	7	1,1
3 TOT 5	32	4,8
6 TOT 8	392	59,4
9 TOT 10	229	34,7

Punten op tien voor de relatie tussen de schepen en het bestuur	f	%
0 TOT 2	5	0,7
3 TOT 5	44	6,1
6 TOT 8	443	61,0
9 TOT 10	234	32,2

Punten op tien voor de relatie tussen de schepen en de algemene vergadering	f	%
0 TOT 2	6	0,8
3 TOT 5	46	6,4
6 TOT 8	468	65,4
9 TOT 10	196	27,4

Punten op tien voor de relatie tussen het schepencollege en de algemene vergadering	f	%
0 TOT 2	36	5,3
3 TOT 5	150	21,9
6 TOT 8	437	63,9
9 TOT 10	61	8,9

Punten op tien voor de relatie tussen de gemeenteraad en de algemene vergadering	f	%
0 TOT 2	46	6,8
3 TOT 5	175	25,8
6 TOT 8	404	59,7
9 TOT 10	52	7,7

Punten op tien voor de relatie tussen de voorzitter en het bestuur	f	%
0 TOT 2	5	0,7
3 TOT 5	16	2,2
6 TOT 8	362	50,7
9 TOT 10	331	46,4

Punten op tien voor de relatie tussen het bestuur en de algemene vergadering	f	%
0 TOT 2	2	0,3
3 TOT 5	17	2,4
6 TOT 8	431	61,0
9 TOT 10	256	36,3

Figuur 82: Gemiddelde score van 1 tot 10, toegekend aan de relaties tussen de actoren (ledenvragenlijst)	
Tussen de voorzitter van de cultuurraad en het bestuur van de cultuurraad	8.3/10
Tussen de Cultuurbeleidscoördinator en de Schepen van cultuur	8/10
Tussen de Cultuurbeleidscoördinator en het bestuur van de cultuurraad	8/10
Tussen de het bestuur en de algemene vergadering van de cultuurraad	8/10
Tussen de Cultuurbeleidscoördinator en de algemene vergadering van de cultuurraad	7.9/10
Tussen de Schepen van cultuur en het bestuur van de cultuurraad	7.8/10
Tussen de Schepen van cultuur en de algemene vergadering van de cultuurraad	7.7/10
Tussen het schepencollege en de algemene vergadering van de cultuurraad	6.3/10
Tussen de gemeenteraad en de algemene vergadering van de cultuurraad	6/10

9 ADVIESVERLENING

9.1 ALGEMEEN

Per jaar worden er gemiddeld 4.5 adviezen gevraagd door het gemeentebestuur. Spontaan wordt er gemiddeld anderhalf advies per jaar gegeven. Dit zou dus in het totaal een gemiddelde van 6 adviezen per jaar moeten zijn die per cultuurraad worden uitgebracht, maar men beweert er 6.5 schriftelijk en 1 mondeling uit te brengen.

Een mogelijke verklaring voor dit onevenwicht kan zijn dat ook andere actoren de cultuurraad vragen om een advies te richten naar het schepencollege, maar dan zou men verwachten dat dit gerekend wordt als een spontaan advies. Waarschijnlijker is het feit dat hier het sociale wenselijkheidmechanisme een rol speelt.

Aantal gevraagde adviezen per jaar (voorzittersvragenlijst)	f	%
0	16	19,5
1 TOT 3	29	35,4
4 TOT 6	20	24,4
7 TOT 9	4	4,9
10 TOT 15	10	12,2
16 TOT 20	2	2,4
21 TOT 35	1	1,2

Aantal schriftelijk uitgebrachte adviezen per jaar (voorzittersvragenlijst)	f	%
0	8	9,8
1 TOT 3	23	28,0
4 TOT 6	23	28,0
7 TOT 9	8	9,8
10 TOT 15	13	15,9
16 TOT 20	6	7,3
21 TOT 35	1	1,2

Aantal mondeling uitgebrachte adviezen per jaar (voorzittersvragenlijst)	f	%
0	64	81,0
1 TOT 3	9	11,4
4 TOT 6	2	2,5
7 TOT 9	1	1,3
10 TOT 15	2	2,5
16 TOT 20	1	1,3

Aantal spontaan uitgebrachte adviezen per jaar (voorzittersvragenlijst)	f	%
0	39	49,4
1 TOT 3	31	39,2
4 TOT 6	5	6,3
7 TOT 9	2	2,5
10 TOT 15	2	2,5

Drie kwart van de cultuurraden adviseert over de subsidieverdeling. Straatnamen is eveneens een populair onderwerp. Over het cultuurbeleidsplan werd in 69 % van de deelnemende cultuurraden een advies uitgebracht, met in het achterhoofd dat een cultuurbeleidsplan tot nu toe geschreven werd in ongeveer 60 % van de Vlaamse gemeenten. De cultuurbegroting krijgt een advies van de cultuurraad in 45 % van de gevallen, terwijl dit niet meer verplicht is volgens het nieuwe decreet. Veranderingen op het vlak infrastructuur en verhuurreglementering worden in de helft van de deelnemende gemeenten door de cultuurraad behandeld.

Figuur 83: Materies waarover het afgelopen jaar advies is uitgebracht (voorzittersvragenlijst)	
Subsidieverdeling	75 %
Straatnamen	70 %
Cultuurbeleidsplan	69 %
Infrastructuur en verhuurreglementering	50 %
Cultuurbegroting	45 %
Culturele activiteiten	44 %
Kunst op openbare plaatsen	35 %
Uitleenreglementering	34 %
Erfgoed	25 %
Andere	10 %

9.2 DE TOTSTANDKOMING VAN EEN ADVIES

Het initiatief voor het formuleren van een advies komt in 60 % van de raden meestal of altijd van de cultuurbeleidscoördinator. Het bestuur van de cultuurraad spant echter de kroon met bijna 90 %. De schepen neemt initiatief in een kwart van de cultuurraden. Deelraden en ad hoc werkgroepen halen respectievelijk 20 % en 10 %. Dit aantal is vrij aanzienlijk gezien lang niet alle cultuurraden met deelraden en ad-hoc werkgroepen werken. De leden van de verenigingen nemen in meer dan 80 % van de raden nooit het initiatief voor het formuleren van een advies.

Figuur 84: Initiatief in het formuleren van een advies (voorzittersvragenlijst)	Nooit %	Zelden %	Meestal %	Altijd %
Het bestuur van de cultuurraad	1.1	10.2	55.7	33
De Cultuurbeleidscoördinator	20.9	19.4	40.3	19.4
De cultuurambtenaar	40.4	25.5	29.8	4.3
De algemene vergadering	17.3	50.7	18.7	13.3
Het schepencollege	50.8	20.6	23.8	4.8
De schepen	34.8	39.4	19.7	6.1
Een deelraad	62.5	18.8	18.8	0
De leden van de vereniging	45.8	44.1	6.8	3.4
Een ad hoc werkgroep	58.8	31.4	7.8	2
De gemeenteraad	74.5	21.8	1.8	1.8
De bevolking	80.4	17.9	1.8	0
Externe deskundigen	79.6	20.4	0	0

Het bestuur van de cultuurraad levert ook het vaakst bijdrage tot de inhoud van een advies, maar ook hier is de inbreng van de cultuurbeleidscoördinator groot. Een inbreng van de algemene vergadering gebeurt ‘meestal of altijd’ in 64% van de gevallen. De schepen bevoegd voor cultuur heeft in iets minder dan de helft van de raden meestal of altijd iets te zeggen over de inhoud van het advies. De leden van de verenigingen of een deelraad dragen in een kwart van de cultuurraden bij tot de inhoud van het advies.

Figuur 85: Inbreng in de inhoud van een advies (voorzittersvragenlijst)	Nooit %	Zelden %	Meestal %	Altijd %
Het bestuur van de cultuurraad	1,1	1,1	30,1	67,7
De Cultuurbeleidscoördinator	20,5	11	42,5	26
De algemene vergadering	8,1	26,7	27,9	37,2

De cultuurambtenaar	23,2	23,2	39,3	14,3
De schepen	23,4	29,9	32,5	14,3
De leden van de verenigingen	42,9	30,4	19,6	7,1
Een deelraad	56,9	17,6	15,7	9,8
Het schepencollege	61,7	16,7	13,3	8,3
Externe deskundigen	60	23,6	16,4	0
Een ad hoc werkgroep	59,6	26,9	11,5	1,9
De gemeenteraad	71,4	16,1	12,5	0
De bevolking	69,1	29,1	1,8	0

Zowel wat betreft het initiatief als de inbreng zien we een top-down beweging. Het bestuur van cultuurraad, de ambtenaar en de schepen prijken bovenaan en sturen de adviesverlening ten nadele van de inspraak door de gemeenteraad en de bevolking. Nochtans is een cultuurraad een middel tot het mogelijk maken van basisdemocratie en zou de beweging in dit licht beter bottom-up zijn, van onder naar boven.

Een mogelijke verklaring voor het overwicht van het bestuur van de cultuurraad kan liggen in een eventuele beslotenheid van dat bestuur. Als het een gesloten clubje is met weinig communicatie naar andere actoren of kanalen, zal er ook weinig aanmoediging tot inbreng vanuit dat bestuur komen.

Wanneer er een belangrijk thema op de agenda van de cultuurraad staat, heeft 65 % van de leden contact met de vereniging die hen afvaardigt. Nadien is dat 85.5 %. Ook de cultuurbeleidscoördinator en de schepen zijn populaire gesprekspartners voor ongeveer de helft van de leden. Met specialisten wordt eerder voordien dan achteraf gesproken. De leden van de politieke partijen worden grotendeels buiten deze gesprekken gehouden.

Figuur 86: Voorafgaandelijk contact door de leden wanneer er een belangrijk thema op de agenda van de cultuurraad staat (leden vragenlijst)	Nooit %	Zelden %	Meestal %	Altijd %
De vereniging die afgevaardigd heeft	12.5	22.2	43.2	22.1
De Cultuurbeleidscoördinator	16.7	24.5	31.5	27.3
De schepen bevoegd voor cultuur	20.6	28.8	28	22.6
De cultureel geïnteresseerden in de gemeente	16.4	44.5	35.1	4
Specialisten ter zake	20.1	41.9	32.6	5.4
De culturele actoren in de gemeente	15.7	41.2	35.3	1.9
Leden van andere verenigingen	23.5	45.7	27.2	3.6
De leden van het gemeentebestuur	38.9	34	19.9	7.2
De leden van een politieke partij	58.9	28.3	10.6	2.3

Figuur 87: Nadien contact door de leden wanneer er een belangrijk thema op de agenda van de cultuurraad staat (ledenvragenlijst)				
	Nooit	Zelden	Meestal	Altijd
De vereniging die u afgevaardigd heeft	7.6	7	45.5	40
De Cultuurbeleidscoördinator	17.2	24	34.1	24.8
De schepen bevoegd voor cultuur	20.1	28.8	27.5	23.2
De cultureel geïnteresseerden in uw gemeente	13.6	41.8	38.6	6
De culturele actoren in de gemeente	17.6	42.7	33.7	6
Leden van andere verenigingen	19.6	47	29.2	4.2
Specialisten ter zake	23.7	43.8	27.2	5.2
De leden van het gemeentebestuur	42	34.5	16.1	7.3
De leden van een politieke partij	59.3	28.1	9.7	2.9

De ambtenaar van de gemeente schrijft in 65 % van de cultuurraden het advies; in 47.5 % van de cultuurraden is hij of zij de enige persoon die beslist wat er op papier gezet wordt. In 28.8 % van de raden wordt een advies dat geschreven werd door de ambtenaar, nagelezen door iemand die geen ambtenaar is. De voorzitter van de cultuurraad schrijft het advies in 41 % van de cultuurraden.

Figuur 88: Auteur van advies (voorzittersvragenlijst)	
De secretaris van de cultuurraad die een ambtenaar is van de gemeente	65.3 %
Enkel een ambtenaar	47.5 %
De voorzitter van de cultuurraad	41 %
Een ambtenaar en een niet-ambtenaar	18.8 %
De secretaris van de cultuurraad die geen ambtenaar is van de gemeente	17.8 %
Andere	3 %

Het advies wordt bijna altijd gericht aan het college van burgemeester en schepenen. In één cultuurraad op zes ook aan de schepen bevoegd voor cultuur. De gemeenteraad ontvangt een exemplaar van het advies in ongeveer 11 % van de gemeenten.

Figuur 89: Ontvanger van advies (voorzittersvragenlijst)	
Het college van burgemeester en schepenen	95 %
De schepen bevoegd voor cultuur	16.8 %
De gemeenteraad	10.9 %
De bevoegde schepen	5.9 %
De burgemeester	5.1 %

Wat de cultuurraad als advies geformuleerd heeft, komt in 62 % van de gemeenten aan de oren van de brede bevolking. Voor één derde van de cultuurraden gebeurt dit via de verenigingen; een derde hanteert hiervoor het gemeentelijk infoblad. Een kwart van de gemeenten zet de adviezen op een website van de gemeente of op de eigen website van de cultuurraad.

Figuur 90 : Informeren van de brede bevolking over de adviezen van de cultuurraad (voorzittersvragenlijst)	
Neen, nooit	38 %
Ja, via de website van de gemeente	17 %
Ja, via de website van de cultuurraad	9 %
Ja, via het gemeentelijk infoblad	31 %
Ja, via de verenigingen	32 %
Ja, via een andere weg	7 %

Over het algemeen adviseert men binnen de uitgestippelde lijn van het beleidsplan en binnen de budgettaire ruimte van de gemeente (fig. 91). Men is tevreden over de beschikbare informatie en tijd en men heeft voldoende kennis in huis om een advies uit te brengen. De schepen geeft heel wat info en de deskundigen zorgen voor extra kwaliteit van de adviezen.

Qua vorm zijn de adviezen voor meer dan de helft aparte documenten, niet uitvoerig gedocumenteerd, noch zijn ze geschreven in formele stijl. Volgens de helft van de bestuursleden wordt er slechts één mening weergegeven in een advies. Hoe meer mensen hun zegje kunnen doen, hoe beter het advies; de helft geeft aan dat er een geen stemming nodig is.

Toch geeft meer dan een derde van de bestuursleden aan dat de cultuurraad niet geraadpleegd wordt over alle culturele zaken. Bovendien vindt niet elke bestuurslid het gemakkelijk om over alles een mening te vormen.

Figuur 91: Attitude ten opzichte van adviesformulering in de cultuurraad (ledenvragenlijst)	Helemaal oneens %	Eerder oneens %	Noch oneens, noch eens %	% Eerder eens	Helemaal eens %
Adviezen zijn belangrijk voor de schepen van cultuur	1.4	4.9	16	47.8	29.9
We adviseren binnen de uitgestippelde lijnen van het beleidsplan	1.4	4.7	19	55	19.9
We houden rekening met de budgettaire ruimte van de gemeente	1.2	3.8	20.6	53.2	21.1
De deskundigen zorgen voor extra kwaliteit in de adviezen	1.3	4.7	25.1	49.6	19.4
We hebben voldoende kennis in huis om een advies uit te brengen	1.5	7.4	23.3	55.3	12.5
We beschikken over voldoende informatie om een advies uit te brengen	1	11.5	20.2	55.6	11.7
De schepen informeert ons steeds zeer goed	4.1	11.6	20.7	42.8	20.8
Meestal is iedereen het eens met het advies	1.8	7.2	26.5	53.5	11
Via de verenigingen weten we wat er leeft onder de bevolking	1.5	9.6	26.7	48.6	13.6
Het is belangrijk de mening van de cultuurbeleidscoördinator te kennen	1.6	3.2	14.2	41.9	39
De algemene vergadering heeft het laatste woord in een advies	6.2	13.4	21.4	31.2	27.8
We krijgen voldoende tijd om een advies uit te brengen	3.7	12.6	25.2	46.6	11.8
Het advies is een apart document	4.6	8	30.6	34.5	22.2
Hoe meer mensen hun zeg kunnen doen, hoe beter het advies	2.9	11	30.1	38.7	17.3
We beslissen bij consensus, een stemming is niet nodig	7.1	16.4	21.3	39.4	15.9
We weten meestal welk advies er opgevolgd zal worden door het college	2.8	11.7	32	43.4	10.1
De cultuurraad wordt geraadpleegd over alle culturele zaken	6.1	19.7	23.5	39.6	11.1
We geven 1 enkele mening weer in het advies, het is voor of tegen	5.4	18.6	30.6	33.9	11.5
Het is moeilijk om over alles een mening te hebben	5.8	18.6	36.4	30.6	8.5
Adviezen zijn geschreven in een formele stijl, dan lijken ze gewichtiger	13.6	31.7	35	15.7	4
De informatie die we krijgen is te omvangrijk en te moeilijk	7.8	31.6	42	16.6	1.8
Bij ons heeft een advies geen zin, het is toch al op voorhand beslist	24.8	30.3	27.9	13.1	3.9
Adviezen zijn lijvige documenten met veel documentatie	15.9	34.2	35.1	12	2.7

9.3 HET ANTWOORD OP EEN ADVIES

10 % van de deelnemende cultuurraden geeft aan nooit een antwoord te krijgen op een advies. Ongeveer één derde krijgt altijd schriftelijk antwoord, een even groot aantal raden krijgt soms schriftelijk en soms mondeling een antwoord. Een kleine 10 % krijgt altijd mondeling en schriftelijk antwoord; ruim tien percent krijgt altijd enkel mondeling antwoord.

Figuur 92: Wijze van antwoord van het schepencollege op een advies (voorzittersvragenlijst)	
Soms schriftelijk, soms mondeling	36.1 %
Altijd schriftelijk	33 %
Altijd mondeling	11.3 %
Nooit een antwoord	10.3 %
Altijd mondeling en schriftelijk	9.3 %

Het bestuur van de cultuurraad wordt meestal of altijd ingelicht over een antwoord van het schepencollege op een advies in 94.4 % van de deelnemende gemeenten. De cultuurbeleidscoördinator in 85.9% van de gemeenten; de cultuurambtenaar in driekwart van de gemeenten. In de helft van de gemeenten wordt de algemene vergadering altijd ingelicht over een antwoord op een advies. Een antwoord bereikt de gemeenteraad en de leden van de verenigingen in ongeveer de helft van de deelnemende gemeenten.

Figuur 93: Personen die ingelicht worden over een antwoord van het schepencollege op een advies van de cultuurraad (voorzittersvragenlijst)	Nooit %	Zelden %	Meestal %	Altijd %
Het bestuur van de cultuurraad	4.5	1.1	20.2	74.2
De Cultuurbeleidscoördinator	11.3	2.8	23.9	62
De algemene vergadering	6.8	13.7	26	53.4
De cultuurambtenaar	17.6	7.8	27.5	47.1
De gemeenteraad	29.5	18.2	20.5	31.8
De leden van de verenigingen	37	17.4	28.3	17.4
Een deelraad	56.4	15.4	15.4	12.8
Externe deskundigen	73	5.4	13.5	8.1
De bevolking	58.7	23.9	13	4.3
Een ad hoc werkgroep	65	20	7.5	7.5

De mate waarin er rekening gehouden wordt met de adviezen door het gemeentebestuur, wordt redelijk positief ingeschat. 77% geeft aan dat dit meestal of altijd gebeurt; 10 % heeft geen idee. Ook de mate waarin de cultuurraad ernstig genomen wordt door het gemeentebestuur loopt tegen de 75 %. Ruim 20 % beweert echter nooit een antwoord te krijgen op een advies, ongeveer evenveel leden blijken altijd een antwoord te krijgen. Opvallend is ook wel dat 1 lid op 8 geen uitspraak doet over de mate waarin de cultuurraad ernstig genomen wordt.

Figuur 94: Attitude ten opzichte van behandeling van adviezen door het gemeentebestuur (ledenvragenlijst)	Zelden of nooit	meestal	altijd	Weet niet
Mate waarin er door het gemeentebestuur rekening gehouden wordt met de uitgebrachte adviezen	12.7 %	67.5 %	9.6 %	10.1 %
Mate waarin er door het gemeentebestuur een antwoord geformuleerd op de uitgebrachte adviezen	20.8 %	52.5 %	19 %	7.8 %
Mate waarin de cultuurraad ernstig genomen wordt door het gemeentebestuur	13.1 %	53.3 %	20.8 %	12.7 %

BIBLIOGRAFIE

Bloor, M., Frankland, J., Thomas, M. & Robson, K. (2001). *Focus Groups in Social Research. Introducing Qualitative Methods*. Oaks: Sage.

Bevraging positie cultuurbeleidscoördinatoren. Intern document Cultuur Lokaal.

De Kepper, M., De Lange, M., De Mette, T & De Craene, S. (2002). *De cultuurbeleidscoördinator, een nieuwe functie?* Brussel: VVSG en WIVO.

De Rynck, F. (2003). Burgerparticipatie, vroeger en nu. Tekst ter gelegenheid van het 20 jarig bestaan van De Wakkere Burger, verslagbundel van de studiedag.

Denis, S. (2003). *Overleg en advisering in het gemeentelijk cultuurbeleid. Nota ter voorbereiding van de studiedagen over inspraak in het gemeentelijk cultuurbeleid.* Werkmap bij de studiedag 'De nieuwe cultuurraad? Meedenken in het lokaal cultuurbeleid' op 9 en 24 mei.

Fern, E. (2001). *Advanced Focus Group Research*. Oaks: Sage.

Goede afspraken maken goede vrienden. Naar gezamenlijke spelregels voor uitvoerende politici en leidinggevende ambtenaren in gemeenten. VVSG, 2004.

Hinnekind, H. (1998). Gemeentelijke adviesraden in vraag gesteld. *Terzake*, 7, 10-11.

Leroy, J. (1996). Doorlichting van het fenomeen gemeentelijke cultuurraad. *De gemeente*, 1, 42-45.

Luyten, M. (1998). Inspraak makend. *VCVO Nieuwsbrief*, 9, 14-16.

Memorie van toelichting bij het voorontwerp van gemeentedecreet van 8 november 2002. Brussel: Vlaamse Gemeenschap.

Milieu- en natuurraad van Vlaanderen. Advies van 5 juli 2001 over de samenstelling en de werking van de milieuvieradviesraden op het lokaal niveau in Vlaanderen.

Piessens, A., Rzoska, B. & G. Claes (2003). *Kanttekeningen bij de rol van de cultuurraad in het decreet lokaal cultuurbeleid.* Werkmap bij de studiedag 'De nieuwe cultuurraad? Meedenken in het lokaal cultuurbeleid' op 9 en 24 mei.

Suykens, M. & Janssens, L. (1988). *Gemeentebeleid in de praktijk. Inspraak*. Antwerpen: Kluwer.

Suykens, M. (1997). *Uiteenzetting Vlaams Parlement*, 5 februari 1997, verslag, pg. 11.

Vaughn, S., Shay Schumm, J. en J. Sinagub (1996). *Focus group interviews in Psychology and education*. Thousand Oaks: Sage.

Verté, D., Elias, W., Vanwing, T. & D. Drieghe (2003). *Onderzoek naar de mogelijkheden voor vrijzinnige sociaal-culturele organisaties binnen het lokaal beleid*. Eindrapport. Vakgroep Agogische wetenschappen, VUB.

Voorontwerp van gemeentedecreet van 8 november 2002. Brussel: Vlaamse Gemeenschap.